

Crna Gora
VLADA CRNE GORE
Broj: 07-3055
Podgorica, 13. oktobra 2017. godine

	
CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO:	13. X 20 17. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	09-1/17-1
VEZA:	
EPA:	277 XXVI
SKRAĆENICA:	PRILOG:

PREDSJEDNIKU SKUPŠTINE CRNE GORE

PODGORICA

Vlada Crne Gore, na sjednici od 12. oktobra 2017. godine, utvrdila je **PREDLOG ZAKONA O FINANSIJSKOM LIZINGU, FAKTORINGU, OTKUPU POTRAŽIVANJA, MIKROKREDITIRANJU I KREDITNO-GARANTNIM POSLOVIMA**, koji Vam u prilogu dostavljamo radi stavljanja u proceduru Skupštine Crne Gore.

Vlada predlaže Skupštini da, u skladu s članom 151 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 51/06 i 66/06 i „Službeni list CG“, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13, 32/14 i 42/15), ovaj zakon donese po skraćenom postupku iz razloga koji su sadržani u obrazloženju Predloga zakona.

Za predstavnike Vlade koji će učestvovati u radu Skupštine i njenih radnih tijela, prilikom razmatranja Predloga ovog zakona, određeni su **DARKO RADUNOVIĆ**, ministar finansija i **mr BOJANA BOŠKOVIĆ**, generalna direktorica Direktorata za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta.

Vlada preporučuje Skupštini Crne Gore da, prilikom razmatranja Predloga zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno-garantnim poslovima, pozove **dr Radoja Žugića**, guvernera Centralne banke Crne Gore i **dr Irenu Radović**, viceguvernera Centralne banke Crne Gore da učestvuju u radu Skupštine i njenih radnih tijela.

PREDSJEDNIK
Duško Marković, s. r.

ZAKON
O FINANSIJSKOM LIZINGU, FAKTORINGU, OTKUPU POTRAŽIVANJA,
MIKROKREDITIRANJU I KREDITNO-GARANTNIM POSLOVIMA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se poslovi finansijskog lizinga, faktoringa, otkupa potraživanja, mikrokreditiranja i kreditno-garantni poslovi, kao i osnivanje, poslovanje i kontrola poslovanja privrednih društava koja se bave tim poslovima (u daljem tekstu: pružalac finansijskih usluga).

Primjena drugih zakona

Član 2

Na pružaoce finansijskih usluga primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Na poslove iz člana 1 ovog zakona primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Na zaštitu potrošača korisnika finansijskih usluga iz ovog zakona shodno se primjenjuju odredbe zakona kojima se uređuje zaštita korisnika kreditnih i drugih finansijskih usluga, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

U postupku odlučivanja Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) u skladu sa ovim zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje upravni postupak, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 3

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Nadležnost Centralne banke

Član 4

Centralna banka izdaje dozvole za rad pružaocima finansijskih usluga, vrši kontrolu poslovanja pružalaca finansijskih usluga i obavlja druge poslove utvrđene ovim zakonom.

O pitanjima iz stava 1 ovog člana Centralna banka odlučuje rješenjem.

U postupku odlučivanja u skladu sa ovim zakonom Centralna banka odlučuje po skraćenom postupku.

Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

II. FINANSIJSKI LIZING

1. Pojam i predmet finansijskog lizinga

Pojam finansijskog lizinga

Član 5

Finansijski lizing je pravni posao između davaoca lizinga i primaoca lizinga, u kojem davalac lizinga, uz zadržavanje prava svojine na predmetu lizinga koji je odabrao primalac lizinga, prethodi primaocu lizinga, na ugovoreni rok, državinu i pravo korišćenja predmeta lizinga, kao i sve rizike i koristi svojstvene pravu svojine, a primalac lizinga davaocu lizinga plaća ugovorenu lizing naknadu u ugovorenim ratama i ima pravo otkupa predmeta lizinga u skladu sa ovim zakonom.

Lizing naknada, u smislu ovog zakona, je novčani iznos utvrđen ugovorom o finansijskom lizingu koji je primalac lizinga dužan da, na ugovoreni način, plaća davaocu lizinga, nakon datuma predaje predmeta lizinga.

Predmet lizinga

Član 6

Predmet lizinga je pojedinačno određena, pokretna, nepokretna, nepotrošna i materijalna stvar (oprema, postrojenja, vozila, nepokretnosti i slično) koja je u slobodnom prometu, uključujući i kompjuterski softver.

Predmet lizinga mogu biti i buduće stvari iz stava 1 ovog člana.

Pokretna stvar smatra se predmetom lizinga i ako postane pripadak ili se pripoji nepokretnoj stvari.

Novac i hartije od vrijednosti ne mogu biti predmet lizinga.

2. Ugovorne strane u poslu finansijskog lizinga

Ugovorne strane

Član 7

Ugovorne strane posla finansijskog lizinga su davalac lizinga, primalac lizinga i isporučilac predmeta lizinga.

Davalac lizinga i isporučilac predmeta lizinga može biti isto lice.

Isporučilac predmeta lizinga i primalac lizinga može biti isto lice, u kom slučaju se specifična prava, obaveze i odgovornosti mogu posebno urediti ugovorima.

Davalac lizinga

Član 8

Davalac lizinga je privredno društvo iz člana 43 ovog zakona koje, kao vlasnik predmeta lizinga, prenosi na primaoca lizinga državinu i pravo korišćenja predmeta lizinga, pod uslovima utvrđenim ugovorom o finansijskom lizingu.

Primalac lizinga

Član 9

Primalac lizinga je fizičko lice, pravno lice ili preduzetnik sa prebivalištem ili sjedištem u Crnoj Gori, kojem davalac lizinga, na ugovoreni rok, prenosi državinu i pravo korišćenja predmeta lizinga, za šta mu primalac lizinga plaća učešće (iznos koji primalac lizinga plaća davaocu lizinga prije datuma predaje iz ugovora o finansijskom lizingu) i ugovorene rate lizing naknade, u skladu sa ugovorom o finansijskom lizingu i ovim zakonom.

Isporučilac predmeta lizinga

Član 10

Isporučilac predmeta lizinga je pravno lice ili preduzetnik od koga davalac lizinga stiće predmet lizinga, utvrđen ugovorom o isporuci predmeta lizinga, radi isporuke predmeta lizinga primaocu lizinga u skladu sa ugovorom o finansijskom lizingu.

Isporučioca predmeta lizinga bira primalac lizinga, ako drukčije nije predviđeno ugovorom o finansijskom lizingu.

3. Ugovori u poslu finansijskog lizinga

Bitni elementi ugovora o finansijskom lizingu

Član 11

Ugovor o finansijskom lizingu je ugovor zaključen u pisanoj formi između davaoca lizinga i primaoca lizinga, koji sadrži naročito:

- 1) naziv, sjedište i matični broj davaoca lizinga;
- 2) ime i prebivališta primaoca lizinga, jedinstveni matični broj, odnosno naziv, sjedište i matični broj primaoca lizinga;
- 3) izjavu primaoca lizinga da je odabrao predmet lizinga i isporučioca predmeta lizinga, ako isporučilac predmeta lizinga i davalac lizinga nijesu isto lice;
- 4) detaljnu specifikaciju predmeta lizinga iz ugovora o finansijskom lizingu radi njegovog pojedinačnog određenja;
- 5) vremenski period na koji se ugovor zaključuje;
- 6) brojčano izraženu nabavnu vrijednost predmeta lizinga;
- 7) brojčano izraženu vrijednost učešća, kao i datum ili način određivanja datuma dospelosti učešća za plaćanje;
- 8) brojčano izraženu vrijednost lizing naknade i broj ugovorenih rata lizing naknade;
- 9) datum ili način određivanja datuma dospelosti pojedinačnih rata lizing naknade i dodatni rok za izmirenje obaveze plaćanja lizing naknade;
- 10) datum predaje (datum kada su primalac i isporučilac predmeta lizinga potpisali dokument o primopredaji predmeta lizinga) i mjesto predaje predmeta lizinga;
- 11) pravo otkupa i cijenu po kojoj primalac lizinga ima pravo otkupa predmeta lizinga;

- 12) ako je primalac lizinga potrošač, i druge elemente u skladu sa zakonom kojim se uređuju potrošački krediti.

Ugovor o isporuci predmeta lizinga

Član 12

Ugovor o isporuci predmeta lizinga je ugovor zaključen u pisanoj formi između davaoca lizinga i isporučioaca predmeta lizinga, kojim davalac lizinga, radi predaje predmeta lizinga primaocu lizinga, stiče svojину na predmetu lizinga koji je odabrao primalac lizinga.

Ugovor o isporuci predmeta lizinga sadrži naročito: detaljnu specifikaciju predmeta lizinga, cijenu predmeta lizinga i rok, mjesto i način isporuke predmeta lizinga.

Davalac lizinga postaje isključivi i zakonski vlasnik predmeta lizinga kada isporučilac predmeta lizinga primi od davaoca lizinga cjelokupni iznos kupoprodajne cijene iz ugovora o isporuci predmeta lizinga, ako drukčije nije predviđeno ugovorom o isporuci predmeta lizinga.

Ugovor o isporuci predmeta lizinga može da se izmijeni, stavi van snage ili raskine isključivo saglasnošću volja davaoca lizinga i isporučioaca predmeta lizinga.

Zaključenje, kao i svaka izmjena, stavljanje van snage ili raskid ugovora o isporuci predmeta lizinga može se vršiti samo po prethodno pribavljenoj pisanoj saglasnosti primaoca lizinga.

4. Prava, obaveze i odgovornosti primaoca lizinga

Primopredaja predmeta lizinga

Član 13

Primalac lizinga je dužan da preuzme predmet lizinga na način, u roku i na mjestu predviđenom ugovorom o finansijskom lizingu.

Primalac lizinga je dužan da, prije potpisivanja dokumenta o primopredaji predmeta lizinga, pregleda predmet lizinga na uobičajeni način i da o vidljivim nedostacima obavijesti davaoca lizinga, bez odlaganja.

Dokument o primopredaji predmeta lizinga, u smislu ovog zakona, je dokument u pisanoj formi potpisan od strane primaoca lizinga kojim prihvata isporuku predmeta lizinga iz ugovora o isporuci predmeta lizinga.

Ako primalac lizinga do potpisivanja dokumenta o primopredaji predmeta lizinga ne istakne prigovor na vidljive materijalne nedostatke ili stanje u kome se predmet lizinga nalazi, smatra se da je prihvatio predmet lizinga i da predmet lizinga nema vidljivih materijalnih nedostataka.

Plaćanje lizing naknade

Član 14

Primalac lizinga je dužan da plaća brojčanu vrijednost lizing naknade, u rokovima i na način utvrđen ugovorom o finansijskom lizingu.

Korišćenje predmeta lizinga

Član 15

Primalac lizinga ima pravo na mirnu državinu i pravo korišćenja predmeta lizinga.

Tokom trajanja ugovora o finansijskom lizingu, primalac lizinga odgovoran je za korišćenje predmeta lizinga u skladu sa ugovorom o finansijskom lizingu i namjenom predmeta lizinga, sa pažnjom dobrog privrednika, odnosno dobrog domaćina.

Primalac lizinga nema pravo da založi ili na drugi način optereti predmet lizinga tokom trajanja ugovora o finansijskom lizingu, bez saglasnosti davaoca lizinga.

Primalac lizinga ima pravo da korišćenje cijelog ili dijela predmeta lizinga prenese na treće lice, po prethodno pribavljenoj saglasnosti davaoca lizinga.

Održavanje predmeta lizinga

Član 16

Primalac lizinga je dužan da održava predmet lizinga u dobrom stanju i da izvršava neophodne popravke predmeta lizinga o svom trošku u skladu sa ugovorom o finansijskom lizingu.

Primalac lizinga je odgovoran davaocu lizinga za štetu koja nastane usljed neodržavanja predmeta lizinga u dobrom stanju.

Primalac lizinga ne odgovara za istrošenost predmeta lizinga koja nastaje njegovom redovnom upotrebom, kao ni za oštećenja nastala zbog njegove dotrajalosti.

Slučajna propast predmeta lizinga

Član 17

Primalac lizinga snosi rizik slučajne propasti ili štete na predmetu lizinga od datuma potpisivanja dokumenta o primopredaji predmeta lizinga.

Rizik slučajne propasti predmeta lizinga prelazi na primaoca lizinga po potpisivanju dokumenta o primopredaji predmeta lizinga iz člana 13 ovog zakona, ako drukčije nije predviđeno ugovorom o finansijskom lizingu.

Pravo otkupa

Član 18

Primalac lizinga ima pravo da, po isplati poslednje rate lizing naknade, otkupi predmet lizinga po cijeni i uslovima predviđenim ugovorom o finansijskom lizingu.

Ako primalac lizinga ne iskoristi pravo iz stava 1 ovog člana, dužan je da davaocu lizinga ili licu koje davalac lizinga odredi, vrati neoštećen predmet lizinga, izuzimajući oštećenja nastala redovnim korišćenjem predmeta lizinga, u skladu sa ugovorom o finansijskom lizingu i ovim zakonom.

Primalac lizinga je dužan da davaoca lizinga obavijesti o predstojećem povraćaju predmeta lizinga najkasnije 30 dana prije isteka vremena na koji je ugovor o finansijskom lizingu zaključen, ako ne želi da stekne svojinu na predmetu lizinga nakon isteka tog ugovora.

Osiguranje predmeta lizinga

Član 19

Ako je obaveza osiguranja predmeta lizinga utvrđena ugovorom o finansijskom lizingu, odnosno zakonom, primalac lizinga je dužan da osigura predmet lizinga u skladu sa uslovima utvrđenim tim ugovorom, odnosno zakonom.

Primalac lizinga snosi sve troškove osiguranja tokom čitavog trajanja ugovora o finansijskom lizingu, pri čemu kao korisnik polise osiguranja mora da bude naveden davalac lizinga, ako drukčije nije određeno ugovorom o finansijskom lizingu.

U slučaju da primalac lizinga namjerno napravi štetu na osiguranom predmetu lizinga, osiguravač može da istakne zahtjev za naknadu štete samo prema primaocu lizinga.

Odgovornost za štetu

Član 20

Za naknadu materijalne i nematerijalne štete nastale korišćenjem predmeta lizinga odgovoran je primalac lizinga, bez obzira da li je predmet lizinga koristio lično primalac lizinga ili lice kojem je primalac lizinga dao ovlašćenje da koristi predmet lizinga.

Ako je u skladu sa zakonom za prekršaj ili naknadu usluge koja je u neposrednoj vezi sa korišćenjem predmeta lizinga odgovoran vlasnik predmeta lizinga, smatraće se da je primalac lizinga vlasnik predmeta lizinga u cilju utvrđivanja postojanja prekršaja i prekršajne odgovornosti, kao i obaveze plaćanja prekršajne kazne odnosno naknade za izvršenu uslugu.

5. Prava, obaveze i odgovornosti davaoca lizinga

Pribavljanje predmeta lizinga

Član 21

Davalac lizinga je dužan da pribavi predmet lizinga u skladu sa ugovorom o isporuci predmeta lizinga i specifikacijom predmeta lizinga koju mu je dostavio primalac lizinga.

Pregled predmeta lizinga

Član 22

Davalac lizinga ima pravo da izvrši pregled ili ovlasti treće lice da izvrši pregled predmeta lizinga.

Davalac lizinga ima pravo da izvrši neophodne popravke predmeta lizinga ako primalac lizinga ne održava predmet lizinga u dobrom stanju u skladu sa ugovorom o finansijskom lizingu.

Primalac lizinga je dužan da nadoknadi davaocu lizinga nužne troškove popravke iz stava 2 ovog člana, bez odlaganja.

Zaštita u slučaju stečaja primaoca lizinga

Član 23

U slučaju stečaja primaoca lizinga, davalac lizinga ima pravo da traži da predmet lizinga bude izdvojen iz stečajne mase (izlučno pravo).

Isključenje odgovornosti za materijalne nedostatke

Član 24

Za materijalne nedostatke predmeta lizinga primaocu lizinga odgovara isporučilac predmeta lizinga, ako drukčije nije predviđeno ugovorom o finansijskom lizingu.

Isključenje odgovornosti za štetu prouzrokovanu predmetom lizinga

Član 25

Davalac lizinga ne odgovara primaocu lizinga za štetu prouzrokovanu predmetom lizinga, osim ako je davalac lizinga imao učešća u izboru isporučioca ili specifikaciji predmeta lizinga ili je prouzrokovao štetu koristeći predmet lizinga, ako drukčije nije predviđeno ugovorom o finansijskom lizingu.

Odgovornost za pravne nedostatke

Član 26

Davalac lizinga odgovoran je za pravne nedostatke predmeta lizinga koji isključuju, umanjuju ili ograničavaju mirnu državinu primaoca lizinga, a o kojima primalac lizinga nije bio obaviješten prilikom zaključenja ugovora o finansijskom lizingu.

Odgovornost davaoca lizinga za pravne nedostatke predmeta lizinga ne može se ograničiti ili isključiti ugovorom o finansijskom lizingu.

6. Prava, obaveze i odgovornosti isporučioca predmeta lizinga

Isporuka predmeta lizinga

Član 27

Isporučilac predmeta lizinga je dužan da predmet lizinga isporuči primaocu lizinga u skladu sa ugovorom o isporuci predmeta lizinga i specifikacijom primaoca lizinga, uključujući i pripatke, na način, vrijeme i u mjestu predviđenim ugovorom o isporuci predmeta lizinga.

Odgovornost isporučioca predmeta lizinga

Član 28

Isporučilac predmeta lizinga je odgovoran za materijalne nedostatke predmeta lizinga, ako drukčije nije predviđeno ugovorom o finansijskom lizingu.

Ako isporučilac predmeta lizinga ne isporuči primaocu lizinga predmet lizinga, ako ga isporuči sa docnjom, ili ako predmet lizinga ima materijalni nedostatak, primalac lizinga ima prema isporučiocu predmeta lizinga ista prava koja bi, prema zakonu kojim se uređuju obligacioni odnosi, imao da je bio strana u ugovoru sa isporučiocem predmeta lizinga, uključujući i pravo da ističe sve zahtjeve iz garantnih listova.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, primalac lizinga nema pravo da, bez saglasnosti davaoca lizinga, raskine ili poništi ugovor o isporuci predmeta lizinga, niti pravo da zahtijeva umanjenje cijene.

Isporučilac predmeta lizinga ne može za istu štetu da bude odgovoran i davaocu lizinga i primaocu lizinga.

Isporučilac predmeta lizinga i davalac lizinga solidarno su odgovorni primaocu lizinga za štetu koja nastane u slučaju da isporučilac predmeta lizinga ne isporuči ili isporuči sa dočnom predmet lizinga ili ako predmet lizinga ima materijalne nedostatke.

7. Prava trećih lica

Zahtjevi trećeg lica

Član 29

Treće lice može istaći zahtjev u vezi sa predmetom lizinga prema davaocu lizinga i/ili primaocu lizinga.

Primalac lizinga je dužan da, u roku određenom ugovorom o finansijskom lizingu ili, ako taj rok nije određen, u roku od pet dana, pisanim putem obavijesti davaoca lizinga o ometanju mirne državine i prava korišćenja predmeta lizinga od strane trećeg lica, a davalac lizinga može zahtijevati od primaoca lizinga da se protivi takvom zahtjevu.

Ako primalac lizinga ne postupi u skladu sa stavom 2 ovog člana, odgovoran je davaocu lizinga za sve troškove i štetu koju davalac lizinga pretrpi kao posljedicu takvog kašnjenja, odnosno propuštanja.

Davalac lizinga je dužan da obešteti primaoca lizinga za pretrpljeni gubitak, ako je primalac lizinga pretrpio gubitak ili platio trećem licu određenu naknadu kako bi se treće lice odreklo svog prava na predmetu lizinga.

Primalac lizinga ne smije da pokrene, vodi postupak i/ili prizna zahtjev trećeg lica u vezi sa predmetom lizinga bez prethodne pisane saglasnosti davaoca lizinga.

Davalac lizinga dužan je da istupa zajedno sa primaocem lizinga kao suparničar u svim postupcima koje pokrene treće lice protiv primaoca lizinga u pogledu predmeta lizinga.

Ako zahtjev trećeg lica dovede do oduzimanja predmeta lizinga, ugovor o finansijskom lizingu se raskida, a u slučaju ograničenja prava državine ili prava korišćenja predmeta lizinga od strane trećeg lica, primalac lizinga ima pravo na raskid ugovora ili umanjenje lizing naknade.

Pravo na prenos prava, obaveza i odgovornosti

Član 30

Davalac lizinga može prenijeti na treće lice svoje pravo svojine na predmetu lizinga i/ili pravo potraživanja dospjelih ili budućih ugovorenih rata lizing naknade, uključujući učešće i/ili druga prava iz ugovora o finansijskom lizingu.

Davalac lizinga je dužan da u pisanoj formi obavijesti primaoca lizinga o prenosu iz stava 1 ovog člana, pri čemu primalac lizinga nema pravo da se protivi ili ometa taj prenos.

Prenos prava iz stava 1 ovog člana može da se izvrši samo u korist trećeg lica koje je ovlašćeno da obavlja poslove lizinga u skladu sa ovim ili posebnim zakonom.

Treće lica na koje su prenesena prava iz stava 1 ovog člana ima ista prava, obaveze i odgovornosti koja ima davalac lizinga u skladu sa ugovorom o finansijskom lizingu i ovim zakonom.

Nakon sprovedenog prenosa prava iz stava 1 ovog člana, prava, obaveze i odgovornosti primaoca lizinga iz ugovora o finansijskom lizingu ostaju nepromijenjeni.

Davalac lizinga nema pravo da založi predmet lizinga, bez prethodno pribavljene saglasnosti primaoca lizinga.

8. Raskid ugovora

Raskid ugovora o finansijskom lizingu od strane primaoca lizinga

Član 31

Ako isporučilac predmeta lizinga ne isporuči predmet lizinga u roku i pod uslovima iz ugovora o isporuci predmeta lizinga ili ga isporuči sa docnjom, primalac lizinga može da odbije da prihvati isporuku i raskine ugovor o finansijskom lizingu, pri čemu ima pravo na naknadu štete od isporučioca predmeta lizinga.

Ako predmet lizinga, u trenutku isporuke, ima vidljive materijalne nedostatke, primalac lizinga može da odbije da prihvati isporuku i raskine ugovor o finansijskom lizingu, kao i da iskoristi drugo pravo koje primalac lizinga, na osnovu zakona, ima prema isporučiocu predmeta lizinga.

Ugovorom o finansijskom lizingu mogu se predvidjeti i drugi slučajevi koji primaocu lizinga daju pravo raskida ugovora o finansijskom lizingu.

Ako je ugovor o finansijskom lizingu raskinut, primalac lizinga ima pravo da zahtijeva povraćaj plaćenog iznosa davaocu lizinga.

Iznos za povraćaj primaocu lizinga iz stava 4 ovog člana se umanjuje za prihod koji je primalac lizinga ostvario korišćenjem predmeta lizinga.

Raskid ugovora o isporuci predmeta lizinga

Član 32

Ako isporučilac predmeta lizinga ne isporuči primaocu lizinga predmet lizinga u skladu sa ugovorom o finansijskom lizingu ili ga isporuči sa docnjom ili ako predmet lizinga ima materijalni nedostatak i primalac lizinga zbog toga odbije da primi predmet lizinga i raskine ugovor o finansijskom lizingu, davalac lizinga može da raskine ugovor o isporuci predmeta lizinga, a dužan je da primaocu lizinga naknadi nastalu štetu.

Ako je ugovor o isporuci predmeta lizinga raskinut u skladu sa stavom 1 ovog člana, svaki iznos koji je davalac lizinga platio isporučiocu predmeta lizinga, kao i svaki iznos koji je primalac lizinga platio davaocu lizinga, mora biti u cjelosti vraćen u roku od osam dana od dana raskida ugovora o isporuci predmeta lizinga.

Ako su razlozi raskida ugovora o isporuci predmeta lizinga namjera ili gruba nepažnja davaoca lizinga, davalac lizinga odgovoran je primaocu lizinga za stvarnu štetu i izmaklu dobit.

Raskid ugovora o finansijskom lizingu od strane davaoca lizinga

Član 33

Ako drukčije nije predviđeno ugovorom o finansijskom lizingu, davalac lizinga može da raskine ugovor o finansijskom lizingu ako primalac lizinga zakasni sa isplatom učešća, odnosno cijele ili dijela dospjele ugovorene rate lizing naknade, odnosno ne izmiri tu obavezu u dodatnom roku utvrđenom ugovorom o finansijskom lizingu.

Ugovorom o finansijskom lizingu mogu se predvidjeti i drugi slučajevi u kojima davalac lizinga stiče pravo raskida ugovora o finansijskom lizingu.

Obavještenje o obavezi vraćanja predmeta lizinga

Član 34

U slučaju raskida ugovora o finansijskom lizingu usljed kršenja odredaba ugovora o finansijskom lizingu od strane primaoca lizinga, davalac lizinga može da, bez obzira na druga prava koja ima prema ugovoru o finansijskom lizingu ili zakonu, primaocu lizinga uputi obavještenje o obavezi vraćanja predmeta lizinga.

Obavještenje o obavezi vraćanja predmeta lizinga, u smislu ovog zakona, je pisano obavještenje davaoca lizinga upućeno primaocu lizinga, kojim obavještava primaoca lizinga o kršenju ugovora o finansijskom lizingu i poziva ga da dobrovoljno vrati predmet lizinga davaocu lizinga ili trećem licu koje davalac lizinga odredi.

Obavještenje o obavezi vraćanja predmeta lizinga obavezno sadrži sljedeće elemente:

- 1) naziv, sjedište i matični broj davaoca lizinga;
- 2) ime i prebivalište primaoca lizinga, jedinstveni matični broj, odnosno naziv, sjedište i matični broj primaoca lizinga;
- 3) specifikaciju predmeta lizinga iz ugovora o finansijskom lizingu radi njegovog pojedinačnog određenja;
- 4) rok za vraćanje predmeta lizinga davaocu lizinga; i
- 5) pravni osnov za vraćanje predmeta lizinga od strane primaoca lizinga.

Obavještenje o obavezi vraćanja predmeta lizinga iz stava 2 ovog člana smatra se izvršnom ispravom u skladu sa zakonom kojim se uređuje izvršenje i obezbjeđenje.

Primalac lizinga je dužan da, odmah po prijemu obavještenja o obavezi vraćanja predmeta lizinga, mirno i dobrovoljno preda predmet lizinga davaocu lizinga ili licu koje davalac lizinga odredi, ako drukčije nije predviđeno ugovorom o finansijskom lizingu.

Ako primalac lizinga ne odgovori na poziv iz stava 2 ovog člana i/ili ne vrati predmet lizinga davaocu lizinga u skladu sa obavještenjem o obavezi vraćanja predmeta lizinga, davalac lizinga ima pravo da pred organom nadležnim za sprovođenje izvršenja, radi sticanja državine na predmetu lizinga, pokrene postupak izvršenja na osnovu obavještenja o obavezi vraćanja predmeta lizinga.

Vraćanje predmeta lizinga

Član 35

Davalac lizinga može, na osnovu obavještenja o obavezi vraćanja predmeta lizinga, da podnese nadležnom sudu zahtjev za vraćanje predmeta lizinga od primaoca lizinga ili drugog lica koje drži predmet lizinga i zahtijeva predaju predmeta lizinga davaocu lizinga.

Organ nadležan za sprovođenje izvršenja dužan je da po zahtjevu davaoca lizinga donese rješenje u roku od tri dana od dana podnošenja zahtjeva iz stava 1 ovog člana.

Primalac lizinga dužan je da, u roku od tri dana od dana prijema pravosnažnog rješenja kojim se usvaja zahtjev davaoca lizinga iz stava 1 ovog člana, vrati predmet lizinga davaocu lizinga.

Prodaja predmeta lizinga

Član 36

Nakon vraćanja predmeta lizinga, davalac lizinga je ovlašćen da pokrene postupak prodaje predmeta lizinga na način kojim se postiže najpovoljnija cijena.

U slučaju prodaje predmeta lizinga iz stava 1 ovog člana, prihodi od prodaje koji preostanu nakon namirenja potraživanja davaoca lizinga, vraćaju se primaocu lizinga u roku od osam dana od dana prodaje.

Ako davalac lizinga, u roku iz stava 2 ovog člana, ne isplati primaocu lizinga preostali iznos, plaća primaocu lizinga zakonsku zateznu kamatu.

Zloupotreba od strane davaoca lizinga

Član 37

U slučaju zloupotrebe prava davaoca lizinga na vraćanje predmeta lizinga, primalac lizinga može pokrenuti postupak za naknadu štete, koja uključuje naročito: naknadu za uznemiravanje mirne državine i prava korišćenja predmeta lizinga, naknadu za izgubljeni prihod koji bi bio ostvaren korišćenjem predmeta lizinga i naknadu za izgubljeno pravo otkupa predmeta lizinga.

Naknada štete

Član 38

Ako davalac lizinga raskine ugovor o finansijskom lizingu zbog kršenja ugovornih obaveza od strane primaoca lizinga, primalac lizinga je dužan da nadoknadi štetu pričinjenu davaocu lizinga na način kojim se davalac lizinga dovodi u stanje u kome bi bio da je primalac lizinga blagovremeno izvršavao svoje ugovorne obaveze iz ugovora o finansijskom lizingu.

Stečaj i likvidacija davaoca lizinga

Član 39

U slučaju stečaja, odnosno likvidacije davaoca lizinga, primalac lizinga zadržava sva prava i odgovoran je za sve obaveze iz ugovora o finansijskom lizingu.

U slučaju stečaja, odnosno likvidacije davaoca lizinga, predmet lizinga ne ulazi u stečajnu i/ili likvidacionu masu, osim u slučaju vraćanja predmeta lizinga davaocu lizinga u skladu sa ovim zakonom.

Otvaranje stečajnog postupka ili postupka likvidacije nad davaocem lizinga ne utiče na obaveze i odgovornosti davaoca lizinga iz ugovora o finansijskom lizingu i mora omogućiti primaocu lizinga mirnu državinu, pravo korišćenja predmeta lizinga i korišćenje prava na otkup predmeta lizinga.

9. Registracija lizinga

Registracija nepokretnih stvari kao predmeta lizinga

Član 40

Ugovor o finansijskom lizingu koji za predmet ima nepokretnost upisuje se u katastar nepokretnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje upis prava na nepokretnostima.

Registracija pokretnih predmeta lizinga

Član 41

Podaci iz ugovora o finansijskom lizingu koji za predmet ima pokretne stvari, prestanak ugovora, kao i drugi podaci, upisuju se u Registar zaloga, u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju zaloge na pokretnim stvarima.

Rok za upis

Član 42

Zahtjev, odnosno prijavu za upis tereta i ograničenja odnosno podataka iz ugovora o finansijskom lizingu iz čl. 40 i 41 ovog zakona, davalac lizinga je dužan da podnese u roku od tri radna dana od dana zaključenja ugovora o finansijskom lizingu.

10. Uslovi za obavljanje poslova finansijskog lizinga

Lica koja obavljaju poslove finansijskog lizinga

Član 43

Poslove finansijskog lizinga mogu da obavljaju:

- 1) lizing društva;
- 2) banke kojima je Centralna banka odobrila obavljanje poslova finansijskog lizinga dozvolom za rad ili posebnim odobrenjem; i
- 3) druga privredna društva kojima je pravo obavljanja poslova finansijskog lizinga utvrđeno posebnim zakonom, a kojima Centralna banka za obavljanje tih poslova ne izdaje dozvolu za rad.

Lizing društvo

Član 44

Lizing društvo je privredno društvo sa sjedištem u Crnoj Gori koje, kao jedinu djelatnost, obavlja poslove finansijskog lizinga, na osnovu dozvole za rad izdate od Centralne banke.

Pored poslova iz stava 1 ovog člana, lizing društvo može da obavlja samo poslove prometa predmeta lizinga vraćenih lizing društvu, kao i poslove operativnog lizinga, pod kojim se smatra pravni posao prenosa predmeta lizinga u državinu i na korišćenje drugom licu, bez mogućnosti njegovog otkupa.

Riječ „lizing“, odnosno izvedenice iz riječi „lizing“ može u nazivu da koristi samo privredno društvo koje je dobilo dozvolu iz stava 1 ovog člana.

Prijava za registraciju lizing društva u Centralni registar privrednih subjekata (u daljem tekstu: CRPS) podnosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema rješenja o izdavanju dozvole za rad.

Oblik organizovanja

Član 45

Lizing društvo se može osnovati kao akcionarsko društvo ili kao društvo sa ograničenom odgovornošću.

Osnivački kapital

Član 46

Minimalni iznos novčanog dijela osnivačkog kapitala lizing društva iznosi 125.000 eura.

Osnivački kapital iz stava 1 ovog člana mora biti uplaćen u cjelosti prije registracije lizing društva u CRPS.

Osnovni kapital

Član 47

Lizing društvo je dužno da održava osnovni kapital u iznosu koji ne smije biti manji od minimalnog iznosa osnivačkog kapitala iz člana 46 ovog zakona.

Zahtjev za izdavanje dozvole za rad

Član 48

Osnivači lizing društva podnose Centralnoj banci zahtjev za izdavanje dozvole za rad (u daljem tekstu: zahtjev), uz koji prilažu:

- 1) odluku ili ugovor o osnivanju lizing društva;
- 2) predlog statuta lizing društva;
- 3) izjavu osnivača o uplati novčanog iznosa osnivačkog kapitala i dokaze o izvorima tih sredstava;
- 4) za svako pravno i fizičko lice koje stiče kvalifikovano učešće u lizing društvu, dokumentaciju i podatke koji se prilažu uz zahtjev za izdavanje odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća iz člana 52 stav 2 ovog zakona;
- 5) poslovni plan za period od tri godine sa projekcijom bilansa stanja i bilansa uspjeha za prve tri godine poslovanja;
- 6) opis predviđene upravljačke strukture lizing društva, uključujući administrativne, računovodstvene i procedure upravljanja rizicima;
- 7) opis planiranih mehanizama interne kontrole u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma;

- 8) podatke o članovima odbora direktora i izvršnom direktoru, sa dokumentacijom i informacijama koji se prilažu uz zahtjev za izdavanje odobrenja iz člana 109 ovog zakona.

Pored dokumentacije iz stava 1 ovog člana podnosilac zahtjeva je dužan da na zahtjev Centralne banke dostavi i drugu dokumentaciju i informacije.

Rok za odlučivanje po zahtjevu

Član 49

Centralna banka je dužna da u roku od 90 dana od dana uredno podnijetog zahtjeva iz člana 48 stav 1 ovog zakona odluči o izdavanju ili odbijanju izdavanja dozvole za rad lizing društva.

Odbijanje zahtjeva

Član 50

Centralna banka će odbiti zahtjev za izdavanje dozvole za rad lizing društva, ako:

- 1) uz zahtjev za izdavanje dozvole za rad nije dostavljena propisana dokumentacija i podaci;
- 2) odredbe osnivačkog akta ili statuta lizing društva nijesu usklađene sa zakonom;
- 3) lica koja namjeravaju da steknu kvalifikovano učešće u lizing društvu ne ispunjavaju uslove iz člana 52 ovog zakona;
- 4) članovi odbora direktora ili izvršni direktor ne ispunjavaju uslove za izdavanje odobrenja iz čl. 107 ili 108 ovog zakona;
- 5) bi kontrola nad poslovanjem lizing društva u skladu sa ovim zakonom mogla biti otežana ili onemogućena zbog povezanosti lizing društva sa drugim pravnim ili fizičkim licima, ili ako postoje drugi razlozi zbog kojih nije moguće sprovesti kontrolu na konsolidovanoj osnovi;
- 6) sredstva osnivačkog kapitala potiču iz nepoznatih ili sumnjivih izvora.

11. Sticanje kvalifikovanog učešća

Sticanje kvalifikovanog učešća u lizing društvu

Član 51

Pravno ili fizičko lice ne smije, samostalno ili zajedno sa drugim povezanim licem, steći kvalifikovano učešće u lizing društvu, bez prethodnog odobrenja Centralne banke.

Kvalifikovano učešće je ulaganje na osnovu kojeg ulagač, samostalno ili sa povezanim licem, stiće 10% ili više učešća u kapitalu ili u glasačkim pravima lizing društva.

Lice koje ima kvalifikovano učešće u lizing društvu ne smije dalje povećavati učešće u kapitalu ili glasačkim pravima u lizing društvu tako da dostigne, ili dostigne preko 20%, 33% ili 50% učešća u glasačkim pravima ili kapitalu lizing društva, bez prethodnog odobrenja Centralne banke.

Povezanim licima iz st. 1 i 2 ovog člana smatraju se dva ili više pravnih i/ili fizičkih lica između kojih postoji najmanje jedan od sljedećih oblika povezanosti:

- 1) jedno lice ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima u drugom licu od najmanje 20%;
- 2) dva ili više lica su kontrolisana od trećeg lica, na način što treće lice, samostalno ili sa povezanim licem, u tim licima ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od 50% ili više, ili ima mogućnost ostvarivanja preovlađujućeg uticaja na odlučivanje, poslovnu politiku, odnosno strategiju rada tih lica bez obzira na visinu učešća u kapitalu; i/ili
- 3) dva ili više lica su članovi porodice (bračni drug, lice koje sa tim licem živi u zajednici koja je po zakonu izjednačena sa bračnom zajednicom, djeca i druga lica koja sa tim licem žive u porodičnom domaćinstvu).

Odlučivanje o zahtjevu

Član 52

O zahtjevu za izdavanje odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća u lizing društvu Centralna banka odlučuje u roku od 60 dana od dana prijema urednog zahtjeva.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana podnosi se dokumentacija utvrđena propisom koji donosi Centralna banka.

U postupku odlučivanja o izdavanju odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća

Centralna banka cijeni podobnost i finansijsko stanje podnosioca zahtjeva na osnovu:

- 1) reputacije podnosioca zahtjeva koja se cijeni u odnosu na njegove finansijske i poslovne aktivnosti;
- 2) pokazatelja koji mogu biti od značaja za ocjenu uticaja podnosioca zahtjeva na upravljanje rizicima u lizing društvu;
- 3) ispunjenosti propisanih uslova za izbor lica koje će, nakon sticanja kvalifikovanog učešća, podnosilac zahtjeva predložiti za izvršnog direktora lizing društva;
- 4) finansijskog stanja podnosioca zahtjeva;
- 5) mogućnosti lizing društva da ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom, a posebno da li grupa čiji član treba da postane lizing društvo ima vlasničku strukturu koja omogućava sprovođenje efikasne kontrole, efikasnu razmjenu informacija između nadležnih nadzornih tijela i određivanje podjele odgovornosti među nadležnim tijelima;
- 6) postojanja opravdanih razloga za sumnju, u skladu sa propisima o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, da se u vezi sa sticanjem kvalifikovanog učešća sprovodi ili namjerava sprovesti pranje novca ili finansiranje terorizma ili to sticanje može uticati na povećanje rizika od pranja novca ili finansiranja terorizma.

Centralna banka će odbiti zahtjev za izdavanje odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća u lizing društvu, ako:

- 1) podnosilac zahtjeva ne dostavi Centralnoj banci propisanu dokumentaciju,

- 2) podnosilac zahtjeva ne ispunjava uslove podobnosti i finansijskog stanja iz stava 3 ovog člana.

Sticanje kvalifikovanog učešća bez odobrenja Centralne banke

Član 53

Kada postoje činjenice koje ukazuju da neko lice ima kvalifikovano učešće u lizing društvu za koje nije pribavilo odobrenje, Centralna banka može od tog lica i lizing društva zahtijevati da dostave podatke i dokumentaciju koji su od značaja za utvrđivanje postojanja kvalifikovanog učešća tog lica u lizing društvu.

Lica iz stava 1 ovog člana dužna su da tražene podatke i informacije dostave Centralnoj banci najkasnije u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva iz stava 1 ovog člana.

Kada na osnovu podataka i informacija iz stava 1 ovog člana, ili na osnovu drugih podataka i informacija kojima raspolaže, utvrdi da je neko lice steklo, odnosno povećalo kvalifikovano učešće u lizing društvu bez odobrenja, Centralna banka obavještava to lice da je dužno da, u roku od osam dana od dana prijema obavještenja, podnese zahtjev Centralnoj banci za izdavanje odobrenja i upozorava na posljedice iz člana 54 stav 2 ovog zakona.

Pravne posljedice nezakonitog sticanja kvalifikovanog učešća

Član 54

Lice iz člana 53 stav 3 ovog zakona ne smije ostvarivati glasačka prava iznad nivoa glasačkih prava koje je to lice imalo prije sticanja, odnosno povećanja kvalifikovanog učešća u lizing društvu, ni ostvarivati druga prava po osnovu svojine, do dobijanja odobrenja Centralne banke.

Licu koje u roku iz člana 53 stav 3 ovog zakona ne podnese zahtjev za izdavanje odobrenja ili zahtjev za izdavanje odobrenja bude odbijen, Centralna banka će rješenjem naložiti da smanji svoje učešće u kapitalu lizing društva do nivoa kvalifikovanog učešća za koje ima odobrenje Centralne banke ili do nivoa za koji nije potrebno odobrenje Centralne banke.

U slučaju smanjenja učešća u kapitalu iz stava 2 ovog člana, novi zakoniti vlasnik stiče sva prava koja mu pripadaju po osnovu stečenog učešća u kapitalu lizing društva.

III. FAKTORING

1. Poslovi faktoringa

Pojam faktoringa

Član 55

Factoring je pravni posao u kome lice koje obavlja poslove faktoringa (faktor), kupuje predmet faktoringa koji proizilazi iz pravnog posla prodaje robe ili pružanja usluga, zaključenog između povjerioca predmeta faktoringa i dužnika predmeta faktoringa (u daljem tekstu: osnovni posao).

Predmet faktoringa je svako postojeće ili buduće, ukupno ili djelimično, nedospjelo kratkoročno novčano potraživanje koje je nastalo po osnovu osnovnog posla.

Buduće potraživanje je potraživanje koje ne postoji u momentu zaključenja ugovora o faktoringu, ali je u tom trenutku određivo i poznat je dužnik potraživanja.

Kratkoročno potraživanje, u smislu ovog zakona, je potraživanje iz osnovnog posla koje dospijeva za naplatu u roku do godinu dana od dana zaključenja ugovora o faktoringu.

Učesnici u poslu faktoringa

Član 56

Učesnici u poslu faktoringa su povjerilac, dužnik i faktor.

Povjerilac je pravno ili fizičko lice koje na osnovu osnovnog posla potražuje predmet faktoringa.

Dužnik je pravno ili fizičko lice koje na osnovu osnovnog posla duguje predmet faktoringa.

Faktor je privredno društvo koje na osnovu ugovora o faktoringu, kupuje predmet faktoringa.

Faktor je dužan da sa predmetima faktoringa postupa sa pažnjom dobrog privrednika.

Naknade

Član 57

Za obavljanje poslova faktoringa faktor ima pravo na naknadu (u daljem tekstu: faktoring naknada).

Faktor ima pravo i na naknadu za obavljanje poslova u vezi sa poslovima faktoringa, kao što su vođenje evidencije, dogovaranje i praćenje otplate predmeta faktoringa, prikupljanje podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti dužnika predmeta faktoringa i slično (u daljem tekstu: administrativna naknada).

2. Vrste faktoringa

Faktoring sa regresom

Član 58

Faktoring sa regresom je vrsta faktoringa koja podrazumijeva da povjerilac odgovara faktoru za naplativost predmeta faktoringa na dan dospelosti predmeta faktoringa ili na dan kada se u skladu sa ugovorom o faktoringu pretpostavlja da je predmet faktoringa naplaćen.

Kod faktoringa sa regresom faktor ima pravo da zahtijeva namirenje predmeta faktoringa od dužnika, povjerioca ili od obje strane u isto vrijeme, u granicama odgovornosti dužnika i povjerioca, ako nije drukčije ugovoreno.

U slučaju odgovornosti povjerioca, faktor je dužan da obavijesti povjerioca da naplata predmeta faktoringa nije izvršena u momentu dospijeća predmeta faktoringa ili u momentu kada se shodno ugovoru o faktoringu pretpostavlja da je predmet faktoringa naplaćen u roku od osam dana od dana dospelosti predmeta faktoringa, odnosno od momenta u kojem se shodno ugovoru o faktoringu pretpostavlja da je predmet faktoringa naplaćen.

U slučaju da se ne može sa sigurnošću utvrditi da li je ugovoren faktoring sa regresom ili bez regresa, smatraće se da je ugovoren faktoring sa regresom.

Nakon ostvarivanja regresa od strane faktora prema povjeriocu, faktor je dužan da predmet faktoringa, kao i svu dokumentaciju koja se odnosi na predmet faktoringa uključujući i dokumentaciju koju je povjerilac predao faktoru u skladu sa ovim zakonom, prenese povjeriocu najkasnije u roku od dva dana nakon ostvarenog regresa.

Faktoring bez regresa

Član 59

Faktoring bez regresa je vrsta faktoringa koja ne podrazumijeva da povjerilac odgovara faktoru za naplativost predmeta faktoringa.

Domaći faktoring

Član 60

Domaći faktoring je pravni posao faktoringa u kome je predmet faktoringa nastao iz osnovnog posla između rezidenata.

Rezidentom, u smislu stava 1 ovog člana, smatraju se:

- 1) privredna društva i druga pravna lica koja su registrovana u Crnoj Gori, osim njihovih predstavništava van Crne Gore;
- 2) djelovi stranih društava upisani u registar nadležnog organa u Crnoj Gori;
- 3) preduzetnici-fizička lica sa sjedištem, odnosno prebivalištem u Crnoj Gori koja obavljaju privrednu djelatnost za svoj račun radi sticanja profita i koja su registrovana kod nadležnog organa u Crnoj Gori;
- 4) fizička lica - državljani Crne Gore koji borave u Crnoj Gori neprekidno godinu dana ili duže;
- 5) fizička lica - strani državljani koji na osnovu dozvole za boravak, odnosno radne vize, borave u Crnoj Gori neprekidno godinu dana ili duže;
- 6) diplomatska, konzularna i druga predstavništva Crne Gore u inostranstvu, zaposleni u tim predstavništvima i članovi njihovih porodica, koji nijesu strani državljani.

Međunarodni faktoring

Član 61

Međunarodni faktoring je pravni posao faktoringa u kome je predmet faktoringa nastao iz osnovnog posla sa licima koja nijesu rezidenti.

Međunarodni faktoring se obavlja u jednofaktorskom i u dvofaktorskom sistemu.

U jednofaktorskom sistemu međunarodnog faktoringa učestvuje samo jedan faktor.

U dvofaktorskom sistemu međunarodnog faktoringa učestvuju dva faktora od kojih je jedan strani, a drugi domaći faktor.

Obrnuti faktoring

Član 62

Obrnuti faktoring je vrsta faktoringa u kojoj faktor i dužnik predmeta faktoringa ugovaraju program plaćanja predmeta obrnutog faktoringa povjeriocu predmeta obrnutog faktoringa na način da se faktor obavezuje da plati predmet obrnutog faktoringa prije dospijeca ili po dospijecu predmeta obrnutog faktoringa na zahtjev povjerioca predmeta obrnutog faktoringa ili po instrukcijama dužnika predmeta obrnutog faktoringa, uz prenos tako isplaćenih predmeta obrnutog faktoringa sa povjerioca predmeta obrnutog faktoringa na faktora.

Predmet obrnutog faktoringa je svaki postojeći ili budući, nedospjeli, ukupni ili djelimični, kratkoročni novčani dug koji je nastao po osnovu osnovnog posla.

Budući dug, u smislu stava 2 ovog člana, je dug koji ne postoji u momentu zaključenja ugovora o faktoringu, ali je u tom momentu dug odrediv i poznat je dužnik iz osnovnog posla.

Kratkoročni dug, u smislu stava 2 ovog člana, je dug iz osnovnog posla koji dospijeva za naplatu u roku do godinu dana od dana zaključenja ugovora o faktoringu.

Kod obrnutog faktoringa, faktor se obavezuje prema dužniku predmeta obrnutog faktoringa da u skladu sa ugovorom o obrnutom faktoringu:

- 1) po zahtjevu povjerioca predmeta obrnutog faktoringa, otkupi predmet obrnutog faktoringa od povjerioca predmeta obrnutog faktoringa; ili
- 2) po instrukcijama dužnika obrnutog faktoringa, stekne predmet obrnutog faktoringa putem ispunjenja predmeta obrnutog faktoringa prema povjeriocu predmeta obrnutog faktoringa.

Kod obrnutog faktoringa kod kojeg faktor preuzima obavezu da po instrukciji dužnika predmeta obrnutog faktoringa stekne predmet obrnutog faktoringa ispunjenjem predmeta obrnutog faktoringa prema povjeriocu predmeta obrnutog faktoringa, faktoring kamata predstavlja kamatu koju faktor obračunava na iznos obaveze po osnovu predmeta obrnutog faktoringa koji je isplatio povjeriocu predmeta obrnutog faktoringa za period između ispunjenja te obaveze i momenta plaćanja faktoru, od strane dužnika predmeta obrnutog faktoringa, iznosa obaveze po osnovu predmeta obrnutog faktoringa koji je faktor platio povjeriocu predmeta obrnutog faktoringa.

Na pitanja u vezi obrnutog faktoringa koja nijesu uređena ovim članom shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima je uređen faktoring.

3. Ugovor o faktoringu

Pojam ugovora o faktoringu

Član 63

Ugovor o faktoringu je ugovor zaključen u pisanoj formi, kojim se faktor obavezuje da pruži uslugu faktoringa, a povjerilac iz osnovnog posla da prenese predmet faktoringa na faktora, kao i da faktoru plati odgovarajuću naknadu u zavisnosti od ugovorene vrste faktoringa.

Ugovor o faktoringu za predmet može da ima jedan ili više predmeta faktoringa.

Ugovor o faktoringu se ne smatra ugovorom o kreditu, u smislu propisa kojima se uređuju kredit i zajam.

Elementi ugovora o faktoringu

Član 64

Ugovor o faktoringu naročito sadrži:

- 1) identifikacione podatke o ugovornim stranama;
- 2) podatke o vrsti faktoringa;
- 3) podatke o osnovnom poslu, odnosno o predmetu faktoringa koji nastaje iz tog posla;
- 4) podatke o iznosu, načinu obračuna i isplate vrijednosti predmeta faktoringa;
- 5) podatke o iznosu, načinu obračuna i isplate faktoring naknade, kamati, plaćanju i povraćaju avansa, administrativnoj naknadi i drugim naknadama, zavisno od vrste faktoringa;
- 6) vrijeme trajanja ugovora o faktoringu;
- 7) datum zaključenja ugovora o faktoringu; i
- 8) potpise ugovornih strana.

Ništavost ugovora

Član 65

Ugovor o faktoringu koji za predmet ima prodaju predmeta faktoringa koji je predmet ranijeg ugovora o faktoringu je ništav.

4. Obaveze učesnika u poslu faktoringa

Dokumentacija o prenosu predmeta faktoringa

Član 66

Povjerilac je dužan da, uz prenos predmeta faktoringa faktoru, preda:

- 1) original ili ovjerenu kopiju ugovora o osnovnom poslu, odnosno ugovora na osnovu koga je nastao predmet faktoringa i/ili original ili ovjerenu kopiju fakture ili drugih dokumenata kojima se dokazuje osnov potraživanja i vrši identifikacija predmeta faktoringa, i
- 2) dokaz o obavještenju dužnika o prodaji predmeta faktoringa, ako postoji obaveza obavješćavanja dužnika iz člana 68 stav 2 ovog zakona.

O predaji dokumentacije iz stava 1 ovog člana faktor i povjerilac sačinjavaju poseban dokument.

Datum prenosa predmeta faktoringa

Član 67

Datum prenosa predmeta faktoringa je datum kada su faktor i povjerilac sačinili poseban dokument o predaji dokumentacije iz člana 66 stav 2 ovog zakona.

Obavještenje o prodaji predmeta faktoringa

Član 68

Obavještenje o prodaji predmeta faktoringa sačinjava se u pisanoj formi i naročito sadrži:

- 1) datum zaključenja ugovora o faktoringu;
- 2) podatke o predmetu faktoringa u vezi kojeg je zaključen ugovor o faktoringu;
- 3) podatke o faktoru kojem je dužnik u obavezi da plati predmet faktoringa, i
- 4) instrukcije za plaćanje predmeta faktoringa.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana povjerilac je dužan da dostavi dužniku, osim u ako je ugovoreno da povjerilac nastavlja da realizuje naplatu cjelokupne vrijednosti predmeta faktoringa u svoje ime, a za račun faktora.

Isplata predmeta faktoringa

Član 69

Nakon prijema obavještenja iz člana 68 ovog zakona, dužnik je obavezan da predmet faktoringa isplati faktoru.

Isplatom predmeta faktoringa povjeriocu, dužnik se ne oslobađa obaveze prema faktoru ako je prije isplate bio obaviješten o prodaji predmeta faktoringa, a povjerilac je dužan da bez odlaganja isplatu prenese faktoru.

Odgovornost povjerioca

Član 70

Povjerilac odgovara faktoru za postojanje, osnovanost i tačnost iznosa vrijednosti predmeta faktoringa.

Povjerilac garantuje faktoru da je predmet faktoringa slobodan od zaloge i drugih tereta, kao i prigovora i ostalih prava trećih lica, osim ako nije drukčije određeno ugovorom o faktoringu.

U slučaju da predmet faktoringa nije slobodan od zaloge ili drugih tereta ili prigovora ili ostalih prava trećih lica, a ugovorom o faktoringu nije isključena garancija iz stava 2 ovog člana, faktor ima pravo regresa od povjerioca i kada je ugovoren faktoring bez regresa.

Prenos predmeta faktoringa na treća lica

Član 71

Prenos predmeta faktoringa na treća lica je dozvoljen, osim ako ugovorom o faktoringu nije izričito zabranjen.

Dejstvo faktoringa na zabranu prenosa predmeta faktoringa

Član 72

Ako je prodaja predmeta faktoringa zabranjena osnovnim poslom ili pravilima poslovanja učesnika u osnovnom poslu, zabrana nema pravno dejstvo na prodaju predmeta faktoringa faktoru, koja je izvršena na osnovu ugovora o faktoringu i u skladu sa ovim zakonom.

Evidencija predmeta faktoringa

Član 73

Faktor je dužan da vodi urednu i ažurnu evidenciju predmeta faktoringa, koju je dužan da pruži na uvid Centralnoj banci u postupku kontrole nad obavljanjem poslova faktoringa.

5. Obavljanje poslova faktoringa

Lica koja obavljaju poslove faktoringa

Član 74

Poslove faktoringa mogu da obavljaju:

- 1) faktoring društva;
- 2) banke kojima je Centralna banka odobrila obavljanje poslova faktoringa dozvolom za rad ili posebnim odobrenjem; i
- 3) druga privredna društva kojima je pravo obavljanja poslova faktoringa utvrđeno posebnim zakonom, a kojima Centralna banka za obavljanje tih poslova ne izdaje dozvolu za rad.

Faktoring društvo

Član 75

Faktoring društvo je privredno društvo sa sjedištem u Crnoj Gori koje, kao jedinu djelatnost, obavlja poslove faktoringa, na osnovu dozvole za rad koju izdaje Centralna banka.

Faktoring društvo može obavljati i sa faktoringom srodne i povezane poslove.

Riječ „faktoring“, odnosno izvedenice iz riječi „faktoring“ može u svom nazivu, odnosno nazivu svog proizvoda ili usluge da koristi samo privredno društvo koje je dobilo dozvolu iz stava 1 ovog člana.

Prijava za registraciju faktoring društva u CRPS podnosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema rješenja o izdavanju dozvole za rad.

Oblik organizovanja

Član 76

Faktoring društvo se može osnovati kao akcionarsko društvo ili kao društvo sa ograničenom odgovornošću.

Osnivački kapital

Član 77

Minimalni iznos novčanog dijela osnivačkog kapitala faktoring društva iznosi 125.000 eura.

Osnivački kapital iz stava 1 ovog člana mora biti uplaćen u cjelosti prije registracije faktoring društva u CRPS.

Osnovni kapital

Član 78

Factoring društvo je dužno da održava osnovni kapital u iznosu koji ne smije biti manji od minimalnog iznosa osnivačkog kapitala iz člana 77 ovog zakona.

Izdavanje dozvole za rad i sticanje kvalifikovanog učešća u factoring društvu

Član 79

Na postupak podnošenja zahtjeva i odlučivanje o zahtjevu za izdavanje dozvole za rad factoring društva primjenjuju se odredbe čl. 48, 49 i 50 ovog zakona.

Na sticanje kvalifikovanog učešća u factoring društvu primjenjuju se odredbe čl. 51 do 54 ovog zakona.

IV. OTKUP POTRAŽIVANJA

Pojam otkupa potraživanja

Član 80

Otkupom potraživanja, u smislu ovog zakona, smatra se otkup potraživanja banaka i drugih pravnih i fizičkih lica, osim potraživanja koja se otkupljuju u skladu sa odredbama ovog zakona kojima se uređuju poslovi factoringa.

Lica koja obavljaju poslove otkupa potraživanja

Član 81

Poslove otkupa potraživanja, kao djelatnost, mogu da obavljaju:

- 1) društva za otkup potraživanja;
- 2) banke kojima je Centralna banka odobrila obavljanje poslova otkupa potraživanja dozvolom za rad ili posebnim odobrenjem; i
- 3) druga privredna društva kojima je pravo obavljanja poslova otkupa potraživanja utvrđeno posebnim zakonom, a kojima Centralna banka za obavljanje tih poslova ne izdaje dozvolu za rad.

Društvo za otkup potraživanja

Član 82

Društvo za otkup potraživanja je privredno društvo sa sjedištem u Crnoj Gori koje, kao jedinu djelatnost, obavlja poslove otkupa potraživanja, na osnovu dozvole za rad koju izdaje Centralna banka.

Društvo za otkup potraživanja može obavljati i sa otkupom potraživanja srodne i povezane poslove.

Prijava za registraciju društva za otkup potraživanja u CRPS podnosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema rješenja o izdavanju dozvole za rad.

Oblik organizovanja

Član 83

Društvo za otkup potraživanja se može osnovati kao akcionarsko društvo ili kao društvo sa ograničenom odgovornošću.

Osnivački kapital

Član 84

Minimalni iznos novčanog dijela osnivačkog kapitala društva za otkup potraživanja iznosi 200.000 eura.

Osnivački kapital iz stava 1 ovog člana mora biti uplaćen u cjelosti prije registracije društva za otkup potraživanja u CRPS.

Osnovni kapital

Član 85

Društvo za otkup potraživanja dužno je da održava osnovni kapital u iznosu koji ne smije biti manji od minimalnog iznosa osnivačkog kapitala iz člana 84 ovog zakona.

Bliži uslovi

Član 86

Centralna banka može svojim propisom urediti bliže uslove obavljanja poslova otkupa potraživanja.

Zahtjev za izdavanje dozvole za rad društva za otkup potraživanja

Član 87

Na postupak podnošenja zahtjeva i odlučivanje o zahtjevu za izdavanje dozvole za rad društva za otkup potraživanja primjenjuju se odredbe čl. 48, 49 i 50 ovog zakona.

Na sticanje kvalifikovanog učešća u društvu za otkup potraživanja primjenjuju se odredbe čl. 51 do 54 ovog zakona.

V. MIKROKREDITIRANJE

Poslovi mikrokreditiranja

Član 88

Poslovi mikrokreditiranja, u smislu ovog zakona, su poslovi odobravanja mikrokredita fizičkim licima, preduzetnicima i mikro, malim i srednjim privrednim društvima.

Mikrokreditom, u smislu ovog zakona, smatra se:

- 1) namjenski kredit odobren fizičkom licu, u iznosu do 20.000 eura;
- 2) namjenski kredit odobren preduzetniku, u iznosu do 30.000 eura; i
- 3) namjenski ili nenamjenski kredit odobren mikro, malom ili srednjem privrednom društvu, u iznosu do 50.000 eura.

Mikro, malim i srednjim privrednim društvima iz stava 1 ovog člana smatraju se mikro, mala i srednja privredna društva određena zakonom kojim se uređuje računovodstvo.

Ugovor o mikrokreditu zaključen sa fizičkim licem

Član 89

Ugovor o mikrokreditu zaključen sa fizičkim licem mora, kao minimum, da sadrži sve elemente propisane zakonom kojim se uređuju potrošački krediti.

Lica koja obavljaju poslove mikrokreditiranja

Član 90

Poslove mikrokreditiranja u skladu sa ovim zakonom mogu da obavljaju samo mikrokreditne finansijske institucije.

Mikrokreditna finansijska institucija

Član 91

Mikrokreditna finansijska institucija je privredno društvo sa sjedištem u Crnoj Gori koje obavlja poslove mikrokreditiranja na osnovu dozvole za rad izdate od Centralne banke.

Mikrokreditna finansijska institucija se može osnovati kao akcionarsko društvo ili kao društvo sa ograničenom odgovornošću.

Riječ „mikrokreditiranje“, odnosno izvedenice iz riječi „mikrokreditiranje“ može u svom nazivu, odnosno nazivu svog proizvoda ili usluge da koristi samo mikrokreditna finansijska institucija.

Prijava za registraciju mikrokreditne finansijske institucije u CRPS podnosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema rješenja o izdavanju dozvole za rad.

Poslovi mikrokreditne finansijske institucije

Član 92

Mikrokreditna finansijska institucija može da obavlja sljedeće poslove:

- 1) odobrava mikrokredite iz sopstvenih i pozajmljenih sredstava;
- 2) izdaje garancije licima do iznosa iz člana 88 stav 2 ovog zakona; i
- 3) pruža konsalting usluge.

Osnivački kapital

Član 93

Minimalni iznos novčanog dijela osnivačkog kapitala mikrokreditne finansijske institucije iznosi 125.000 eura.

Osnivački kapital iz stava 1 ovog člana mora biti uplaćen u cjelosti prije registracije mikrokreditne finansijske institucije u CRPS.

Osnovni kapital

Član 94

Mikrokreditna finansijska institucija je dužna da održava osnovni kapital u iznosu koji ne smije biti manji od minimalnog iznosa osnivačkog kapitala iz člana 93 ovog zakona.

**Izdavanje dozvole za rad i sticanje kvalifikovanog učešća
u mikrokreditnoj finansijskoj instituciji**

Član 95

Na postupak podnošenja zahtjeva i odlučivanje o zahtjevu za izdavanje dozvole za rad mikrokreditne finansijske institucije primjenjuju se odredbe čl. 48, 49 i 50 ovog zakona.

Na sticanje kvalifikovanog učešća u mikrokreditnoj finansijskoj instituciji primjenjuju se odredbe čl. 51 do 54 ovog zakona.

VI. KREDITNO-GARANTNI POSLOVI

1. Obavljanje kreditno-garantnih poslova

Pojam kreditno-garantnih poslova

Član 96

Kreditno-garantni poslovi, u smislu ovog zakona, su poslovi izdavanja garancija od strane kreditno-garantnog fonda za uredno izmirivanje obaveza korisnika kredita.

Lica koje obavljaju kreditno-garantne poslove

Član 97

Kreditno-garantne poslove, u skladu sa ovim zakonom, mogu da obavljaju samo kreditno-garantni fondovi.

Kreditno-garantni fond

Član 98

Kreditno-garantni fond je privredno društvo sa sjedištem u Crnoj Gori koje, kao jedinu djelatnost, obavlja kreditno-garantne poslove, na osnovu dozvole za rad koju izdaje Centralna banka.

Kreditno-garantni fond se osniva kao akcionarsko društvo.

Prijava za registraciju kreditno-garantnog fonda u CRPS podnosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema rješenja o izdavanju dozvole za rad.

**Izdavanje dozvole za rad i sticanje kvalifikovanog učešća
u kreditno-garantnom fondu**

Član 99

Na postupak podnošenja zahtjeva i odlučivanje o zahtjevu za izdavanje dozvole za rad kreditno-garantnog fonda primjenjuju se odredbe čl. 48, 49 i 50 ovog zakona.

Na sticanje kvalifikovanog učešća u kreditno-garantnom fondu primjenjuju se odredbe čl. 51 do 54 ovog zakona.

Osnivački kapital

Član 100

Minimalni iznos novčanog dijela osnivačkog kapitala kreditno-garantnog fonda iznosi 1.000.000 eura.

Donirani kapital se ne tretira kao osnivački kapital iz stava 1 ovog člana.

2. Poslovanje kreditno-garantnog fonda

Kapital i regulatorni kapital

Član 101

Kapital kreditno-garantnog fonda čine:

- 1) uplaćeni akcionarski kapital;
- 2) naplaćene emisije premije;
- 3) donirani kapital, ako ispunjava uslove iz člana 102 ovog zakona;
- 4) neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- 5) obračunata dobit u tekućoj godini;
- 6) rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja.

Regulatorni kapital kreditno-garantnog fonda čini iznos kapitala iz stava 1 ovog člana, umanjen za:

- 1) nepokrivene gubitke iz prethodnih godina;
- 2) gubitak iz tekuće godine;
- 3) knjigovodstvenu vrijednost stečenih sopstvenih akcija.

Kreditno-garantni fond je dužan da održava regulatorni kapital najmanje u nivou minimalnog novčanog iznosa osnivačkog kapitala iz člana 100 stav 1 ovog zakona.

Donirani kapital

Član 102

Kreditno-garantni fond može primati donacije od međunarodnih organizacija i drugih donatora.

Donacija ima tretman doniranog kapitala kreditno-garantnog fonda, ako:

- 1) je neopoziva i uplaćena u gotovom novcu, sa ciljem podrške aktivnostima kreditno-garantnog fonda;
- 2) u slučaju stečaja ili likvidacije kreditno-garantnog fonda donacija ima tretman akcionarskog kapitala.

Donirani kapital se uključuje u regulatorni kapital najviše do visine nominalnog iznosa akcionarskog kapitala kreditno-garantnog fonda.

Raspodjela dobiti

Član 103

Ostvarena dobit, u slučaju kada kreditno-garantni fond u strukturi kapitala ima akcionarski i donirani kapital, raspodjeljuje se tako što se ukupno ostvarena dobit razvrstava na dobit po osnovu akcionarskog kapitala i dobit po osnovu doniranog kapitala, srazmjerno odnosu akcionarskog i doniranog kapitala.

Dobit po osnovu doniranog kapitala, utvrđena u skladu sa stavom 1 ovog člana pripisuje se doniranom kapitalu i ne smije da se koristi za isplatu dividende akcionarima.

Koeficijent multiplikacije

Član 104

Koeficijent multiplikacije kreditno-garantnog fonda predstavlja odnos ukupnog iznosa garancija izdatih od strane kreditno-garantnog fonda i iznosa regulatornog kapitala, umanjen za iznos očekivanih operativnih troškova kreditno-garantnog fonda u godini u kojoj se izračunava regulatorni kapital.

Koeficijent multiplikacije se izračunava primjenom sljedeće formule:

$$KM = \frac{G}{RK - OT}$$

Elementi formule iz stava 2 ovog člana su:

- 1) **KM** - koeficijent multiplikacije;
- 2) **G** - ukupni iznos garancija izdatih od strane kreditno-garantnog fonda;
- 3) **RK** - iznos regulatornog kapitala;
- 4) **OT** - iznos očekivanih operativnih troškova kreditno-garantnog fonda u godini u kojoj se izračunava regulatorni kapital.

Koeficijent multiplikacije kreditno-garantnog fonda ni u jednom trenutku ne smije da iznosi više od 5.

Limiti izloženosti

Član 105

Kreditno-garantni fond može izdati garanciju za uredno vraćanje kredita, najviše do visine 70% iznosa kredita za koji se izdaje garancija, uključujući i obračunatu kamatu.

Ukupan garantovani iznos za jednog korisnika kredita, ili grupu povezanih korisnika kredita, ne može da pređe 5% regulatornog kapitala kreditno-garantnog fonda, ni da iznosi više od 100.000 eura.

Grupom povezanih korisnika kredita, iz stava 2 ovog člana, smatraju se povezana lica utvrđena članom 51 stav 4 ovog zakona.

Plasiranje slobodnih sredstava

Član 106

Kreditno-garantni fond može slobodna sredstva da plasira isključivo u:

- 1) obveznice i druge dužničke hartije od vrijednosti koje je izdala Crna Gora, država članica Evropske unije ili država potpisnica Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru ili njihove centralne banke ili za koje garantuje Crna Gora, država članica Evropske unije ili država potpisnica Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru;
- 2) obveznice i druge dužničke hartije od vrijednosti emitovane ili neopozivo garantovane od država koje imaju rejting »A« ili bolji, utvrđen od strane rejting agencije Standard&Poor's ili ekvivalentni rejting druge međunarodno priznate rejting agencije;

- 3) obveznice i druge dužničke hartije od vrijednosti emitovane od strane banaka i drugih pravnih lica, pod uslovom da se kotiraju na berzi i da se njima trguje na organizovanim finansijskim tržištima i imaju rejting emitenta »A« ili bolji, utvrđen od strane rejting agencije Standard&Poor's ili ekvivalentni rejting druge međunarodno priznate rejting agencije;
- 4) depozite kod banaka koje imaju rejting »A« ili bolji, utvrđen od strane rejting agencije Standard&Poor's ili ekvivalentni rejting druge međunarodno priznate rejting agencije.

Kreditno-garantni fond je dužan da u svakom trenutku održava usklađenu ročnu strukturu potraživanja i obaveza, uključujući i potencijalne vanbilansne obaveze.

VII. UPRAVLJANJE, UPRAVLJANJE RIZICIMA, REVIZIJA I IZVJEŠTAVANJE

1. Korporativno upravljanje

Odbor direktora

Član 107

Obavezni organ pružalaca finansijskih usluga je Odbor direktora.

Za člana odbora direktora pružaoca finansijskih usluga može biti izabrano samo lice koje ima visoko obrazovanje, lični ugled i iskustvo na poslovima u finansijskom sektoru.

Član odbora direktora pružaoca finansijskih usluga ne može biti lice:

- 1) nad čijom je imovinom bio otvoren stečajni postupak, odnosno sprovedeno izvršenje u značajnijem obimu;
- 2) koje je član odbora direktora ili izvršni direktor banke ili drugog pružaoca finansijskih usluga;
- 3) koje je u posljednjih 12 mjeseci radilo u Centralnoj banci na poslovima na kojima je imalo uvid u podatke o poslovanju pružaoca finansijskih usluga koji se smatraju tajnom, a čije bi poznavanje moglo da dovede do konkurentске prednosti u odnosu na druge pružaoce finansijskih usluga;
- 4) koje je bilo na rukovodećim poslovima u finansijskoj instituciji ili drugom privrednom društvu u vrijeme kada je nad tim društvom otvoren stečajni postupak, osim ako Centralna banka ocijeni da ne postoji odgovornost tog lica za stečaj tog privrednog društva;
- 5) kojem je odlukom nadležnog suda izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja poziva, djelatnosti ili dužnosti;
- 6) koje je osuđivano za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije člana odbora direktora.

Izbor člana odbora direktora vrši se uz prethodno odobrenje Centralne banke

Izvršni direktor

Član 108

Za izvršnog direktora pružaoca finansijskih usluga može biti izabrano samo lice za čiji izbor su ispunjeni uslovi koji su članom 107 ovog zakona

propisani za člana odbora direktora pružaoca finansijskih usluga i koje ima iskustvo za vođenje poslova pružaoca finansijskih usluga.

Izbor člana izvršnog direktora vrši se uz prethodno odobrenje Centralne banke.

Izvršni direktor je zaposlen kod pružaoca finansijskih usluga, sa punim radnim vremenom.

Odlučivanje o izdavanju odobrenja

Član 109

O zahjevu za izdavanje odobrenja iz člana 107 stav 4 i člana 108 stav 2 ovog zakona Centralna banka odlučuje u roku od 30 dana od dana prijema urednog zahtjeva.

Uz zahtjeve iz stava 1 ovog člana prilaže se dokumentacija koja je utvrđena propisom Centralne banke.

2. Upravljanje rizicima

Sistem upravljanja rizicima

Član 110

Pružalac finansijskih usluga je dužan da uspostavi, održava i unaprijeđuje efektivan sistem upravljanja rizicima, kojim se omogućava identifikacija, mjerenje, procjena i kontrola rizika kojima je izložen u svom poslovanju.

Centralna banka propisuje minimalne standarde za upravljanje rizicima kojima su pružaoci finansijskih usluga izloženi u svom poslovanju, uključujući i klasifikaciju stavki bilansne i vanbilansne aktive po osnovu kojih su pružaoci finansijskih usluga izloženi kreditnom riziku.

Procedure za identifikovanje, mjerenje i procjenu rizika, kao i upravljanje rizicima, u skladu sa propisima, standardima i pravilima struke, pružalac finansijskih usluga propisuje opštim aktima, koji sadrže procedure:

- 1) za identifikovanje, mjerenje i procjenu rizika;
- 2) za upravljanje rizicima;
- 3) kojima se obezbjeđuje kontrola i dosljedna primjena svih internih procedura pružaoca finansijskih usluga u vezi sa upravljanjem rizicima; i
- 4) za redovno izvještavanje organa pružaoca finansijskih usluga o upravljanju rizicima.

3. Sistem interne kontrole i spoljna revizija

Sistem interne kontrole

Član 111

Pružalac finansijskih usluga je dužan da uspostavi, održava i unaprijeđuje efikasan i efektivan sistem interne kontrole, koji odgovara veličini i složenosti njegovog poslovanja, koji se obezbjeđuje kroz:

- 1) efikasnost i efektivnost izvršavanja poslova na svim nivoima nadležnosti;
- 2) pouzdanost, blagovremenost i potpunost finansijskih i drugih informacija o poslovanju pružaoca finansijskih usluga; i

- 3) usklađenost poslovanja pružaoca finansijskih usluga sa zakonom i opštim aktima pružalaca finansijskih usluga.

Osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole

Član 112

Pružalac finansijskih usluga je dužan da uspostavi osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole, kojima se:

- 1) obezbjeđuje procjena i adekvatnost funkcionisanja sistema interne kontrole u kontinuitetu;
- 2) uspostavljaju i razvijaju procedure identifikacije, procjene, kontrole i limitiranja svih značajnih rizika u poslovanju;
- 3) utvrđuje efikasna organizaciona struktura pružaoca finansijskih usluga;
- 4) opštim i drugim aktima pružaoca finansijskih usluga precizno utvrđuju ovlašćenja i odgovornosti na svim nivoima;
- 5) uspostavlja efikasnost informacionog sistema u funkciji sistema interne kontrole; i
- 6) utvrđuju smjernice za stalni nadzor i periodičnu kontrolu efektivnosti, razvoja i usavršavanja sistema interne kontrole.

Kontrola upravljanja i računovodstva

Član 113

Sistemom interne kontrole prvenstveno se obuhvata kontrola u oblasti upravljanja i računovodstva.

Kontrolom u oblasti upravljanja, kao minimum se obuhvata:

- 1) uspostavljanje, praćenje i razvoj organizacione strukture pružaoca finansijskih usluga, sa utvrđenim pojedinačnim dužnostima i ovlašćenjima;
- 2) nadgledanje postupaka i evidencija koje se odnose na odlučivanje o poslovnim transakcijama na svim nivoima rukovođenja.

Kontrolom u oblasti računovodstva kao minimum se obuhvata kontrola poštovanja planova, politika i procedura koji obezbeđuju:

- 1) izvršavanje poslovnih transakcija u skladu sa odlukama organa pružaoca finansijskih usluga;
- 2) blagovremeno i tačno knjigovodstveno evidentiranje poslovnih transakcija, koje omogućava izradu finansijskih izvještaja u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo.

Spoljna revizija

Član 114

Pružalac finansijskih usluga je dužan da obezbijedi nezavisnu spoljnu reviziju godišnjih finansijskih izvještaja i konsolidovanih finansijskih izvještaja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija.

Pružalac finansijskih usluga je dužan da Centralnoj banci, najkasnije u roku od pet mjeseci od isteka poslovne godine na koju se odnosi godišnji finansijski izvještaj, dostavi:

- 1) godišnji finansijski izvještaj i konsolidovani finansijski izvještaj;

2) izvještaj o reviziji godišnjih finansijskih izvještaja i konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Poslovna godina jednaka je kalendarskoj godini.

Lica koja obavljaju reviziju iz stava 1 ovog člana dužna su da, bez odlaganja, obavijeste Centralnu banku o:

- 1) utvrđenim nepravilnostima ili činjenicama i okolnostima koje mogu ugroziti poslovanje pružaoca finansijskih usluga; i
- 2) okolnostima koje su, u skladu sa ovim zakonom, razlozi za oduzimanje dozvole za rad pružaoca finansijskih usluga.

4. Izvještavanje

Izvještavanja Centralne banke

Član 115

Pružalac finansijskih usluga je dužan da priprema i u propisanim rokovima dostavlja Centralnoj banci tačne izvještaje i druge podatke o finansijskom stanju i poslovanju.

Propisom Centralne banke utvrđuju se vrste, forma, sadržaj izvještaja i podataka iz stava 1 ovog člana i rokovi za dostavljanje Centralnoj banci.

Pored izvještaja dostavljenih u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana, pružalac finansijskih usluga je dužan da, na zahtjev Centralne banke, dostavi dodatne izvještaje i informacije od značaja za vršenje kontrole poslovanja ili za izvršavanje drugih poslova iz nadležnosti Centralne banke.

VIII. ORGANIZACIONI DJELOVI I RESTRUKTURIRANJE PRUŽALACA FINANSIJSKIH USLUGA

Osnivanje organizacionih djelova i zavisnih pravnih lica

Član 116

Pružalac finansijskih usluga može u Crnoj Gori i inostranstvu da osniva filijale, predstavništva i druge organizacione djelove koji nemaju svojstvo pravnog lica (u daljem tekstu: djelovi društva) i zavisna pravna lica.

Osnivanje zavisnih pravnih lica i djelova društva u inostranstvu vrši se uz prethodno odobrenje Centralne banke.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava 2 ovog člana podnosi se dokumentacija utvrđena propisom koji donosi Centralna banka.

Centralna banka će odbiti zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava 2 ovog člana ako osnivanje dijela društva nije ekonomski opravdano, ili ako bi osnivanjem zavisnog pravnog lica ili dijela društva u inostranstvu bilo otežano ostvarivanje kontrolne funkcije Centralne banke.

Restrukturiranje pružalaca finansijskih usluga

Član 117

Pružaoци finansijskih usluga mogu se restrukturirati:

- 1) spajanjem dva pružaoca finansijskih usluga koji na osnovu odobrenja Centralne banke obavljaju istu djelatnost, i to:
 - osnivanjem novog pružaoca finansijskih usluga,

- pripajanjem jednog pružaoca finansijskih usluga drugom pružaocu finansijskih usluga (u daljem tekstu: društvo preuzimalac);
- 2) podjelom na dva ili više pružalaca finansijskih usluga; ili
- 3) odvajanjem uz osnivanje jednog ili više pružalaca finansijskih usluga.

U slučaju restrukturiranja pružalaca finansijskih usluga Centralnoj banci se podnose sljedeći zahtjevi:

- 1) u slučaju spajanja koje se vrši osnivanjem novog pružaoca finansijskih usluga, učesnici u spajanju podnose Centralnoj banci zahtjev za izdavanje dozvole za rad novog pružaoca finansijskih usluga koji nastaje spajanjem;
- 2) u slučaju spajanja koje se vrši pripajanjem, društvo preuzimalac podnosi Centralnoj banci zahtjev za izdavanje odobrenja za pripajanje drugog pružaoca finansijskih usluga;
- 3) u slučaju podjele na dva ili više pružalaca finansijskih usluga, društvo koje se restrukturira podjelom podnosi Centralnoj banci zahtjev za izdavanje dozvole za rad pružalaca finansijskih usluga koji nastaju podjelom; i
- 4) u slučaju restrukturiranja odvajanjem uz osnivanje jednog ili više pružalaca finansijskih usluga, pružalac finansijskih usluga koji se restrukturira istovremeno podnosi Centralnoj banci zahtjev za davanje odobrenja za prenos dijela svoje imovine i obaveza na jednog ili više pružalaca finansijskih usluga koji se osnivaju (u daljem tekstu: novi pružaoci finansijskih usluga) i zahtjev za izdavanje dozvole za rad novih pružalaca finansijskih usluga.

Propisom Centralne banke utvrđuje se dokumentacija koja se podnosi uz zahtjev iz stava 2 ovog člana.

Odlučivanje o zahtjevima

Član 118

O zahtjevima iz člana 117 stav 2 ovog zakona Centralna banka odlučuje u roku od 90 dana od dana prijema urednog zahtjeva.

Centralna banka će:

- 1) izdati dozvole za rad iz člana 117 stav 2 tač. 1, 3 i 4 ovog zakona ako su ispunjeni uslovi za izdavanje odgovarajuće dozvole za rad, propisani ovim zakonom;
- 2) izdati odobrenje za pripajanje iz člana 117 stav 2 tačka 2 ovog zakona ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - pripajanje ne ugrožava finansijsko stanje društva preuzimaoca,
 - društvo preuzimalac posjeduje sistem organizacije, upravljanja, odlučivanja i informacione tehnologije koji mu omogućava da pružaoca finansijskih usluga potpuno integriše u svoj sistem, na način koji ne ugrožava njegovo funkcionisanje,
 - pripajanje je ekonomski opravdano;
- 3) izdati odobrenje za prenos dijela imovine i obaveza iz člana 117 stav 2 tačka 4 ovog zakona, ako:
 - prenos imovine i obaveza ne pogoršava finansijsku poziciju podnosioca zahtjeva, i

- nakon prenosa imovine i obaveza podnosilac zahtjeva zadržava usklađenost svog poslovanja sa zakonom.

IX. ZAŠTITA KORISNIKA FINANSIJSKIH USLUGA

Osnovna načela zaštite korisnika finansijskih usluga

Član 119

Osnovna načela zaštite interesa korisnika finansijskih usluga, u smislu ovog zakona, su pravo na:

- 1) ravnopravan odnos sa pružaocem finansijskih usluga;
- 2) zaštitu od diskriminacije;
- 3) informisanje;
- 4) određenost ili odredivost ugovorne obaveze;
- 5) zaštitu prava i interesa.

Korisnikom finansijskih usluga, u smislu ovog zakona, smatra se fizičko lice koje koristi ili je koristilo finansijske usluge iz ovog zakona ili se obratilo pružaocu finansijskih usluga radi korišćenja tih usluga.

Opšti uslovi poslovanja

Član 120

Opštim uslovima poslovanja, u smislu ovog zakona, smatraju se uslovi poslovanja koji se primjenjuju na korisnike finansijskih usluga, uslovi za uspostavljanje odnosa između korisnika finansijskih usluga i pružaoca finansijskih usluga i postupak međusobne komunikacije, kao i uslovi obavljanja poslovanja između korisnika finansijskih usluga i pružaoca finansijskih usluga.

Pružalac finansijskih usluga je dužan da na vidnom mjestu u svojim poslovnim prostorijama i na svojoj internet stranici, istakne opšte uslove poslovanja.

Zabrana uslovljavanja korisnika finansijskih usluga

Član 121

Pružalac finansijskih usluga ne smije zaključivanje ugovora sa korisnikom finansijskih usluga da uslovljava korišćenjem drugih usluga ili usluga drugih lica, koje nijesu u vezi sa osnovnim poslom.

Pravo na obavještanje

Član 122

Korisnik finansijskih usluga ima pravo da od pružaoca finansijskih usluga, bez naknade, dobije informacije, podatke i instrukcije koje su u vezi sa njegovim ugovornim odnosom sa pružaocem finansijskih usluga, na način i u rokovima utvrđenim ugovorom.

Prigovor korisnika finansijskih usluga

Član 123

Korisnik finansijskih usluga, ima pravo da u pisanoj formi podnese prigovor pružaocu finansijskih usluga, ako smatra da se pružalac finansijskih usluga ne pridržava ugovornih obaveza.

Pružalac finansijskih usluga je dužan da dostavi pisani odgovor na prigovor iz stava 1 ovog člana u roku od 15 dana od dana njegovog prijema.

Druga zaštita

Član 124

Korisnik finansijskih usluga koji je nezadovoljan odgovorom na prigovor iz člana 123 stav 2 ovog zakona ili mu odgovor nije dostavljen u propisanom roku, ima pravo na zaštitu u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje banaka.

X. POSLOVNA TAJNA

Pojam poslovne tajne

Član 125

Podaci i informacije o klijentima do kojih pružalac finansijskih usluga dođe u toku poslovanja, predstavljaju poslovnu tajnu.

Obaveza čuvanja poslovne tajne

Član 126

Članovi organa pružaoca finansijskih usluga, zaposleni kod pružaoca finansijskih usluga i druga lica koja u obavljanju poslova sa ili za pružaoca finansijskih usluga dođu u posjed podataka i informacija iz člana 125 ovog zakona, dužni su da za vrijeme i poslije prestanka rada kod pružaoca finansijskih usluga, čuvaju tajnost podataka i informacija i ne smiju ih koristiti u svoju ličnu korist ili ih učiniti dostupnim trećim licima.

Izuzetno od stava 1 ovog člana:

1) svi podaci i informacije iz člana 125 ovog zakona mogu se učiniti dostupnim:

- Centralnoj banci,
 - nadležnom sudu,
 - nadležnom državnom tužilaštvu i organu uprave nadležnom za poslove policije za potrebe gonjenja učinilaca krivičnih djela,
 - drugim licima, uz saglasnost lica na koje se ti podaci odnose;
- 2) organu nadležnom za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma mogu se učiniti dostupnim podaci u skladu sa zakonom kojim se reguliše sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma;
- 3) podaci o zaduženju klijenta pružaoca finansijskih usluga i urednosti u plaćanjima obaveza mogu se učiniti dostupnim licima koja po osnovu tog zaduženja imaju potencijalnu obavezu prema pružaocu finansijskih usluga, kao žiranti, garanti i slično;
- 4) drugom učesniku u poslu mogu se učiniti dostupnim podaci koji su potrebni za realizaciju posla koji pružalac finansijskih usluga može da obavlja u skladu sa ovim zakonom.

Postupanje sa podacima koji predstavljaju poslovnu tajnu

Član 127

Lica, koja u skladu sa članom 126 ovog zakona dođu u posjed podataka koji predstavljaju poslovnu tajnu, dužni su da te podatke koriste isključivo u svrhu za koju su dobijeni i ne smiju ih učiniti dostupnim trećim licima, osim u slučajevima propisanim zakonom.

XI. KONTROLA POSLOVANJA

1. Vršenje kontrole poslovanja pružalaca finansijskih usluga

Kontrola poslovanja

Član 128

Kontrolu poslovanja pružalaca finansijskih usluga kojima je izdala dozvolu za rad u skladu sa ovim zakonom vrši Centralna banka.

Kontrola iz stava 1 ovog člana obuhvata ocjenu usklađenosti poslovanja pružalaca finansijskih usluga sa ovim i drugim zakonom.

Centralna banka utvrđuje učestalost i obim kontrole iz stava 2 ovog člana, uzimajući u obzir vrstu i složenost poslova koje pružalac finansijskih usluga obavlja i stepen rizika njegovog poslovanja.

Način vršenja kontrole

Član 129

Kontrolu poslovanja pružaoca finansijskih usluga Centralna banka vrši:

- 1) analizom izvještaja, informacija i drugih podataka koje pružalac finansijskih usluga dostavlja u skladu sa ovim zakonom, informacija i podataka koje dostavlja na zahtjev Centralne banke i drugih podataka o poslovanju pružaoca finansijskih usluga kojima raspolaže Centralna banka (u daljem tekstu: posredna kontrola);
- 2) neposrednim pregledom poslovnih knjiga, knjigovodstvene i druge dokumentacije kod pružaoca finansijskih usluga i kod drugog učesnika u poslu koji je predmet kontrole (u daljem tekstu: neposredna kontrola).

Kontrolu poslovanja vrše zaposleni u Centralnoj banci koje Centralna banka ovlasti za vršenje tih poslova.

Za obavljanje pojedinih zadataka u postupku kontrole koji zahtijevaju uža specijalistička znanja Centralna banka može da ovlasti i lica koja nijesu zaposlena u Centralnoj banci.

Centralna banka obavještava pružaoca finansijskih usluga o planiranoj neposrednoj kontroli, po pravilu, deset radnih dana prije početka kontrole.

Izuzetno od stava 4 ovog člana, ako iz izvještaja i informacija koje posjeduje Centralna banka proizilazi da postoje nepravilnosti koje mogu biti od značaja za sigurnost i stabilnost poslovanja pružaoca finansijskih usluga, neposredna kontrola može početi i bez prethodne najave.

Pružalac finansijskih usluga je dužan da ovlašćenim licima Centralne banke omogućiti nesmetano vršenje neposredne kontrole i obezbijedi odgovarajuće uslove za obavljanje te kontrole.

Neposredna kontrola

Član 130

Pružalac finansijskih usluga je dužan da ovlašćenom licu Centralne banke omogućiti da obavi neposrednu kontrolu u sjedištu pružaoca finansijskih usluga i na drugim mjestima na kojima pružalac finansijskih usluga, ili drugo lice na osnovu njegovog ovlašćenja, obavlja poslove u vezi sa kojima se sprovodi kontrola.

Pružalac finansijskih usluga je dužan da ovlašćenom licu Centralne banke omogućiti uvid u poslovne knjige, drugu poslovnu dokumentaciju i administrativne ili poslovne evidencije, kao i kontrolu informacione tehnologije i drugih pratećih tehnologija, u obimu potrebnom za obavljanje kontrole.

Pružalac finansijskih usluga je dužan da ovlašćenom licu Centralne banke učini dostupnim elektronske zapise, kopije poslovnih knjiga, druge poslovne dokumentacije i administrativne ili poslovne evidencije, u papirnoj formi ili u formi elektronskog zapisa na mediju, kao i da obezbijedi odgovarajući pristup sistemu za upravljanje bazama podataka koje koristi.

Kontrola iz stava 1 ovog člana vrši se u toku radnog vremena pružaoca finansijskih usluga, a ako je zbog obima ili prirode kontrole neophodno, pružalac finansijskih usluga je dužan da omogućiti vršenje kontrole i van radnog vremena.

Zapisnik o kontroli

Član 131

O izvršenoj kontroli pružaoca finansijskih usluga sačinjava se zapisnik.

Izuzetno od stava 1 ovog člana ako se posrednom kontrolom ne utvrde nezakonitosti ili nepravilnosti u poslovanju koje zahtijevaju izricanje mjera prema pružaocu finansijskih usluga, ne sačinjava se zapisnik.

Pružalac finansijskih usluga može da dostavi Centralnoj banci primjedbe na zapisnik o izvršenoj kontroli u roku od osam radnih dana od dana njegovog prijema.

Centralna banka može neposredno da provjeri navode pružaoca finansijskih usluga sadržane u primjedbama na zapisnik o izvršenoj kontroli i, ako ih ocijeni opravdanim, sačini dopunu zapisnika na koju pružalac finansijskih usluga može da dostavi primjedbe u roku od tri radna dana od dana njenog prijema.

Centralna banka, u roku od osam dana od dana prijema primjedbi na zapisnik, odnosno dopune zapisnika o izvršenoj kontroli, u pisanoj formi obavještava pružaoca finansijskih usluga o njihovom prihvatanju, odnosno neprihvatanju.

Zapisnik o izvršenoj kontroli ima povjerljiv karakter i ne može se objavljivati u cjelosti ili djelimično, bez saglasnosti Centralne banke.

Mjere u postupku kontrole

Član 132

Ako pružalac finansijskih usluga, u rokovima propisanim ovim zakonom, ne dostavi primjedbe na zapisnik o izvršenoj kontroli ili dostavljenim primjedbama osnovano ne ospori nalaze iz zapisnika, odnosno dopune zapisnika u kojima su konstatovane nepravilnosti u poslovanju pružaoca finansijskih usluga, Centralna banka pružaocu finansijskih usluga izriče mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i za blagovremeno preduzimanje aktivnosti za poboljšanje sigurnosti i stabilnosti poslovanja pružaoca finansijskih usluga.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, zavisno od težine utvrđenih nepravilnosti i spremnosti pružaoca finansijskih usluga da otkloni te nepravilnosti, Centralna banka može da:

- 1) u pisanoj formi upozori pružaoca finansijskih usluga o utvrđenim nepravilnostima u poslovanju i naloži otklanjanje tih nepravilnosti u određenom roku;
- 2) zaključi sa pružaocem finansijskih usluga pisani sporazum o otklanjanju utvrđenih nepravilnosti u određenom roku;
- 3) rješenjem izrekne jednu ili više mjera iz člana 134 ovog zakona; ili
- 4) oduzme pružaocu finansijskih usluga dozvolu za rad.

Rješenje o izricanju mjera

Član 133

Centralna banka rješenjem izriče mjere pružaocu finansijskih usluga, ako kontrolom utvrdi:

- 1) da je pružalac finansijskih usluga svojim radnjama ili propuštanjem određenih radnji postupio suprotno zakonu;
- 2) nepravilnosti u poslovanju pružaoca finansijskih usluga koje ne predstavljaju postupanje suprotno propisima, a za čije otklanjanje nije zaključen pisani sporazum; ili
- 3) da je potrebno da pružalac finansijskih usluga preduzme odgovarajuće radnje i aktivnosti za poboljšanje poslovanja.

Rješenjem iz stava 1 ovog člana određuje se rok za sprovođenje izrečenih mjera.

Pružalac finansijskih usluga može, najkasnije 15 dana prije isteka roka iz stava 2 ovog člana, obrazloženim zahtjevom da traži produženje tog roka, o čemu Centralna banka odlučuje najkasnije do isteka roka utvrđenog rješenjem o izricanju mjera.

Vrste mjera koje se izriču rješenjem

Član 134

Rješenjem o izricanju mjera Centralna banka može da:

- 1) naloži pružaocu finansijskih usluga da otkloni utvrđene nepravilnosti u poslovanju;
- 2) naloži pružaocu finansijskih usluga da poveća kapital;

- 3) privremeno zabrani pružaocu finansijskih usluga zaključivanje novih ugovora u pojedinim ili svim poslovima, do otklanjanja utvrđenih nepravilnosti;
- 4) naloži pružaocu finansijskih usluga da razriješi člana odbora direktora i/ili izvršnog direktora i/ili drugo odgovorno lice, ako prestanu da ispunjavaju uslove utvrđene ovim zakonom, ili postupaju suprotno odredbama ovog zakona;
- 5) naloži pružaocu finansijskih usluga da preduzme druge aktivnosti za usklađivanje poslovanja sa propisima.

Dodatne mjere prema kreditno-garantnom fondu

Član 135

Pored mjera iz člana 134 ovog zakona, Centralna banka može kreditno-garantnom fondu rješenjem da naloži i:

- 1) povećanje regulatornog kapitala;
- 2) smanjenje ili privremeno obustavljanje aktivnosti izdavanja garancija;
- 3) smanjenje koeficijenta multiplikacije.

Izveštavanje Centralne banke o izvršavanju rješenja o izricanju mjera

Član 136

Rješenjem o izricanju mjera može se utvrditi rok u kome je pružalac finansijskih usluga dužan da obavijesti Centralnu banku o sprovođenju izrečenih mjera i priloži odgovarajuće dokaze.

Ako utvrdi da izrečene mjere nijesu sprovedene, ili nijesu sprovedene u roku i na način utvrđen rješenjem iz stava 1 ovog člana, Centralna banka može pružaocu finansijskih usluga izreći novu mjeru u skladu sa ovim zakonom.

Postupak nakon izricanja mjera

Član 137

Pružalac finansijskih usluga je dužan da, odmah po otklanjanju utvrđenih nepravilnosti, a najkasnije po isteku rokova za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, podnese Centralnoj banci izvještaj o otklanjanju nepravilnosti, sa odgovarajućim dokazima.

Ako na osnovu izvještaja iz stava 1 ovog člana ili neposrednom kontrolom utvrdi da su otklonjene sve utvrđene nepravilnosti u poslovanju, Centralna banka donosi zaključak kojim utvrđuje da je pružalac finansijskih usluga otklonio nepravilnosti u poslovanju.

Ako pružalac finansijskih usluga u rokovima iz stava 1 ovog člana ne otkloni utvrđene nepravilnosti, Centralna banka, na osnovu raspoloživih dokaza ili, po potrebi, na osnovu neposredne kontrole, prema pružaocu finansijskih usluga preduzima nove mjere u skladu sa ovim zakonom.

2. Oduzimanje dozvole za rad

Uslovi Član 138

Centralna banka oduzima pružaocu finansijskih usluga dozvolu za rad, ako pružalac finansijskih usluga:

- 1) ne otpočne sa obavljanjem poslova utvrđenih u dozvoli za rad u roku od šest mjeseci od dana izdavanja dozvole za rad;
- 2) duže od šest mjeseci ne obavlja poslove utvrđene dozvolom za rad;
- 3) dobije dozvolu za rad na osnovu neistinite i netačne dokumentacije i podataka;
- 4) onemogućava Centralnoj banci vršenje kontrole poslovanja;
- 5) ne sprovodi mjere koje mu je naložila Centralna banka;
- 6) ne dostavlja ili dostavlja Centralnoj banci neistinite izvještaje o svom finansijskom stanju i poslovanju;
- 7) prestane da ispunjava uslove pod kojima mu je izdata dozvola za rad;
- 8) donese odluku o dobrovoljnoj likvidaciji ili se nad pružaocem finansijskih usluga otvori stečajni postupak.

Dodatni uslovi za oduzimanje dozvole za rad kreditno-garantnom fondu Član 139

Pored uslova iz člana 138 ovog zakona, Centralna banka može oduzeti kreditno-garantnom fondu dozvolu za rad i ako:

- 1) je regulatorni kapital kreditno-garantnog fonda na nivou manjem od polovine minimalnog novčanog iznosa osnivačkog kapitala, i/ili
- 2) kreditno-garantni fond ima koeficijent multiplikacije iznad propisanog nivoa.

Posljedice oduzimanja dozvole za rad Član 140

Nakon prijema rješenja o oduzimanju dozvole za rad, pružalac finansijskih usluga dužan je da:

- 1) odmah prestane sa obavljanjem poslova na koje se oduzeta dozvola odnosila;
- 2) u roku od osam dana, dostavi CRPS-u zahtjev za odgovarajuće brisanje podataka o djelatnosti i nazivu pružaoca finansijskih usluga; i
- 3) okonča započete ugovorene poslove i nastavi da izvještava Centralnu banku do okončanja ugovorenih poslova koje je obavljao na osnovu dozvole za rad ili do prestanka rada pružaoca finansijskih usluga.

3. Naknada za kontrolu

Naknade Centralnoj banci

Član 141

Za izdavanje dozvola za rad, odobrenja iz ovog zakona i za vršenje kontrole poslovanja pružalaca finansijskih usluga kojima je Centralna banka izdala dozvolu za rad u skladu sa ovim zakonom, plaća se naknada Centralnoj banci, čija se visina i način plaćanja uređuju propisom Centralne banke.

4. Kontrola poslovanja drugih lica

Kontrola poslovanja lica koja pružaju finansijske usluge bez dozvole Centralne banke

Član 142

Ako postoje indicije da se neko lice bavi poslovima iz ovog zakona bez dozvole za rad Centralne banke, Centralna banka može radi prikupljanja potrebnih informacija izvršiti kontrolu poslovanja tog lica pregledom njegovih poslovnih knjiga i druge dokumentacije.

Lice iz stava 1 ovog člana dužno je da ovlašćenim kontrolorima Centralne banke omogući uvid u dokumentaciju i poslovanje tog lica.

XII. SARADNJA CENTRALNE BANKE SA DRUGIM ORGANIMA I REGISTAR PRUŽALACA FINANSIJSKIH USLUGA

Saradnja sa organima nadzora u Crnoj Gori

Član 143

Centralna banka može, na osnovu sporazuma o saradnji, sarađivati sa drugim organima u Crnoj Gori nadležnim za kontrolu, odnosno nadzor subjekata iz finansijskog sektora, razmjenom informacija potrebnih za ostvarivanje funkcije kontrole.

Dostavljanje informacija i obavještenja iz stava 1 ovog člana ne smatra se povredom tajnosti podataka.

Nadležni organ iz stava 1 ovog člana dužan je da informacije i obavještenja, koje primi u skladu sa stavom 1 ovog člana, čuva kao povjerljive i može ih koristiti samo u svrhu za koju su mu dostavljeni i učiniti dostupnim trećim licima samo uz saglasnost Centralne banke.

Razmjena informacija između Centralne banke i nadležnih organa stranih država

Član 144

Centralna banka može da zaključi sporazum sa jednim ili više nadležnih organa stranih država, radi obezbjeđivanja informacija i podataka potrebnih za ostvarivanje kontrole na konsolidovanoj osnovi i da uspostavlja druge oblike saradnje.

Dostavljanje informacija i obavještenja kroz oblike saradnje iz stava 1 ovog člana ne smatra se povredom tajnosti podataka.

Nadležni organ iz stava 1 ovog člana dužan je da informacije i obavještenja, koja primi u skladu sa stavom 1 ovog člana, čuva kao povjerljive i može ih koristiti samo u svrhu za koju su mu dostavljeni i učiniti dostupnim trećim licima samo uz saglasnost Centralne banke.

Registar pružalaca finansijskih usluga

Član 145

Centralna banka vodi registar pružalaca finansijskih usluga kojima je izdala dozvolu za rad u skladu sa ovim zakonom.

Registar pružalaca finansijskih usluga je javan i podaci iz registra se objavljuju na internet stranici Centralne banke.

XIII. KAZNE NE ODREDBE

Prekršaji pružalaca finansijskih usluga

Član 146

Novčanom kaznom od 5.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pružalac finansijskih usluga, ako:

- 1) ne dostavi godišnji finansijski izvještaj ili izvještaj o reviziji godišnjeg finansijskog izvještaja u roku od pet mjeseci od isteka poslovne godine na koju se finansijski izvještaji odnose (član 114 stav 2);
- 2) Centralnoj banci ne dostavi tačne izvještaje i druge podatke o svom finansijskom stanju i poslovanju ili ih ne dostavi u roku utvrđenom propisom iz člana 115 stav 2 ovog zakona (član 115 stav 1);
- 3) na vidnom mjestu u svojim poslovnim prostorijama i na svojoj internet stranici nema istaknute opšte uslove poslovanja (član 120 stav 2);
- 4) zaključivanje ugovora sa korisnicima finansijskih usluga uslovljava korišćenjem drugih usluga ili usluga drugih lica, koje nijesu u vezi sa osnovnim poslom (član 121);
- 5) ako korisniku finansijskih usluga ne dostavi u pisanoj formi odgovor na prigovor iz člana 123 stav 1 ovog zakona u roku od 15 dana od dana njegovog prijema (član 123 stav 2);
- 6) u roku od osam dana od dana prijema rješenja o oduzimanju dozvole za rad ne dostavi CRPS-u zahtjev za odgovarajuće brisanje podataka o djelatnosti i nazivu pružaoca finansijskih usluga (član 140 stav 1 tačka 2);
- 7) nakon prijema rješenja o oduzimanju dozvole za rad ne okonča započete ugovorene poslove ili ne nastavi da izvještava Centralnu banku do okončanja ugovorenih poslova koje je obavljao na osnovu dozvole za rad ili do prestanka rada (član 140 stav 1 tačka 3).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice pružaoca finansijskih usluga novčanom kaznom od 1.000 do 2.000 eura.

Prekršaji drugih lica Član 147

Novčanom kaznom od 10.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) se bavi poslovima lizinga bez dozvole za rad, odnosno odobrenja Centralne banke iz člana 43 stav 1 tačka 2 i člana 44 stav 1 ovog zakona;
- 2) u svom nazivu koristi riječ „lizing“ ili izvedenicu od riječi „lizing“, a nema dozvolu za rad iz člana 44 stav 1 ovog zakona (član 44 stav 3);
- 3) se bavi poslovima faktoringa bez dozvole za rad, odnosno odobrenja Centralne banke iz člana 74 stav 1 tačka 2 i člana 75 stav 1 ovog zakona;
- 4) u svom nazivu koristi riječ „faktoring“ ili izvedenicu od riječi „faktoring“, a nema dozvolu za rad iz člana 75 stav 1 ovog zakona (član 75 stav 2);
- 5) se bavi poslovima otkupa potraživanja bez dozvole, odnosno odobrenja Centralne banke iz člana 81 stav 1 tačka 2 i člana 82 stav 1 ovog zakona;
- 6) se bavi poslovima mikrokreditiranja bez dozvole za rad Centralne banke iz člana 91 stav 1 ovog zakona;
- 7) u svom nazivu koristi riječ mikrokreditiranje ili izvedenicu od riječi mikrokreditiranje, a nema dozvolu za rad iz člana 91 stav 1 ovog zakona (član 91 stav 3);
- 8) se bavi kreditno-garantnim poslovima bez dozvole za rad Centralne banke iz člana 98 stav 1 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 6.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 500 eura do 2.000 eura.

XIV. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih propisa Član 148

Centralna banka će propise za sprovođenje ovog zakona donijeti u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Realizacija zaključenih ugovora Član 149

Ugovori o finansijskom lizingu, faktoringu i otkupu potraživanja zaključeni prije početka primjene ovog zakona i ugovori o kreditu koje su mikrokreditne finansijske institucije zaključile prije početka primjene ovog zakona, realizovaće se pod uslovima utvrđenim tim ugovorima.

Usklađivanje poslovanja mikrokreditnih finansijskih institucija

Član 150

Mikrokreditne finansijske institucije koje, na dan početka primjene ovog zakona, imaju dozvolu za rad izdatu od Centralne banke, nastavljaju da obavljaju poslove mikrokreditiranja u skladu sa ovim zakonom bez izdavanja nove dozvole za rad Centralne banke.

Mikrokreditne finansijske institucije iz stava 1 ovog člana dužne su da, u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovog zakona, usklade svoja akta i poslovanje sa odredbama ovog zakona i dostave Centralnoj banci:

- 1) dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev za izdavanje odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća iz člana 52 ovog zakona;
- 2) statut mikrokreditne finansijske institucije, usklađen sa zakonom;
- 3) dokaz da je ispunjen uslov iz člana 94 ovog zakona;
- 4) dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev za izdavanje odobrenja za izbor članova odbora direktora i izvršnog direktora iz člana 109 ovog zakona.

Mikrokreditnim finansijskim institucijama koje ne usaglaise poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku iz stava 2 ovog člana, Centralna banka oduzeće dozvolu za rad.

Usklađivanje poslovanja lica koja obavljaju poslove finansijskog lizinga, faktoringa ili otkupa potraživanja

Član 151

Privredna društva koja, na dan početka primjene ovog zakona, obavljaju poslove finansijskog lizinga, faktoringa ili otkupa potraživanja, dužna su da usklade svoju organizaciju, akta i poslovanje sa odredbama ovog zakona i da dostave Centralnoj banci zahtjev za izdavanje dozvole za rad sa propisanom dokumentacijom, najkasnije u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, banke koje na dan početka primjene ovog zakona obavljaju poslove lizinga ili faktoringa na osnovu dozvole za rad ili posebnog odobrenja izdatih u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje banaka, nastavljaju da pružaju te usluge bez izdavanja novog odobrenja Centralne banke.

Lica iz stava 1 ovog člana koja u propisanom roku ne podnesu zahtjev za izdavanje dozvole ili zahtjev bude odbijen, dužna su da odmah po isteku roka za podnošenje zahtjeva za izdavanje dozvole, odnosno odmah po dobijanju rješenja kojim je odbijen zahtjev za izdavanje dozvole, prestanu sa obavljanjem poslova za čije je obavljanje potrebna dozvola Centralne banke.

Prestanak važenja

Član 152

Danom početka primjene ovog zakona zakona prestaje da važe Zakon o finansijskom lizingu ("Službeni list RCG", broj 81/05), poglavlje IX. i čl. 149 do 164 Zakona o bankama ("Službeni list CG", br. 17/08 i 44/10), član 129 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje ("Službeni list CG", broj 40/11), član 28 st. 6 i 9 Zakona o potrošačkim

kreditima („Službeni list CG“, broj 35/13), Odluka o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u mikrokreditnim finansijskim institucijama („Službeni list CG“, broj 24/09, 41/09 i 61/12) i Odluka o uslovima za obavljanje kreditno garantnih poslova („Službeni list CG“, broj 42/08).

Stupanje na snagu

Član 153

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se nakon isteka roka od šest mjeseci od dana stupanja na snagu.

O B R A Z L O Ž E N J E

1. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojima je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

2. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Relevantnim propisima EU regulisano je osnivanje, poslovanje i supervizija najznačajnijih pružalaca finansijskih usluga (banke i druge kreditne institucije). Ostali pružaoci finansijskih usluga (izuzev pružalaca platnih usluga) nijesu uređeni obavezujućim propisima EU, već svaka zemlja, na bazi sopstvene procjene definiše potrebu i nivo regulacije nebankarskih finansijskih institucija. Nivo regulacije nebankarskih finansijskih institucija u zemljama EU je različit, počev od slučajeva kada je pružanje tih usluga potpuno neregulisano, do slučajeva kada se na bankarske nefinansijske institucije primjenjuju regulatorni zahtjevi koji su bliski zahtjevima koji se primjenjuju na banke.

Postojećim regulatornim okvirom kojim se uređuje pružanje finansijskih usluga, (Zakonom o bankama i Zakonom o platnom prometu), pored banaka obuhvaćen je i dio nebankarskih finansijskih institucija (mikrokreditne finansijske institucije, kreditne unije, kreditno garantni fondovi, platne institucije i institucije za elektronski novac). Nivo postojeće regulacije finansijskih usluga je u praksi pokazao punu opravdanost.

Najznačajnije finansijske usluge koje nijesu obuhvaćene važećim zakonodavnim okvirom su usluge finansijskog lizinga i faktoringa. Poslovi lizinga su uređeni Zakonom o lizingu, što je doprinijelo razvoju ovog segmenta finansijskih usluga, ali nijesu propisani uslovi za osnivanje, poslovanje i kontrolu ovih subjekata. Kada su u pitanju poslovi faktoringa, ne postoji zakon kojim se uređuje način obavljanja ovih poslova što je jedan od najznačajnijih razloga što ova vrsta finansijskih usluga nije zastupljena u većoj mjeri na našem finansijskom tržištu.

U procesu pristupanja EU, Crna Gora ima obavezu potpunog usklađivanja regulative iz oblasti bankarskog poslovanja sa relevantnim direktivama EU. To usklađivanje, između ostalog podrazumijeva i da novi Zakon o bankama treba da sadrži samo odredbe kojim se uređuje poslovanje banaka, a da se regulisanje nebankarskih finansijskih institucija izvrši posebnim zakonskim propisima.

Polazeći od navedenog, ocijenjeno je cjelishodnim da se donese poseban zakon kojim će se pored već regulisanih finansijskih usluga (mikrokreditiranje i kreditno-garantni poslovi) regulisati i druge najznačajnije finansijske usluge (lizing, faktoring, otkup potraživanja), kao i osnivanje, poslovanje i kontrola poslovanja privrednih društava koja pružaju, ili će pružati ove finansijske usluge.

Predloženi zakon se u značajnom dijelu bazira na postojećim rješenjima iz Zakona o bankama, (mikrokreditne finansijske institucije i kreditno-garantni fondovi), kao i na unaprijeđenim rješenjima iz Zakona o finansijskom lizingu i novim rješenjima kojima se uređuju poslovi faktoringa, a koja su pripremljena uz pomoć eksperata, angažovanih od strane EBRD-a.

Regulacijom i supevizijom ovih finansijskih institucija stvoriće se preduslovi za dalje razvijanje ovog segmenta finansijskih usluga, obezbjeđivanje sveobuhvatnije baze podataka o poslovanju subjekata koji pružaju finansijske usluge, a koja će se koristiti za statističke i druge namjene, unaprjeđenje Kreditnog registra koji vodi Centralna banka, kao i unaprjeđenje zaštite potrošača - korisnika usluga koje pružaju ove finansijske institucije.

3. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Ne postoje direktive EU ili potvrđene međunarodne konvencije sa kojima treba da bude usaglašen ovaj zakon.

4. OBRAZLOŽENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Predloženi zakon sistematizovan je u okviru 15 poglavlja i to: 1. Osnovne odredbe (čl. 1-4); 2. Finansijski lizing (čl. 5-54); 3. Faktoring (čl. 55-79); 4. Otkup potraživanja (čl. 80-87); 5. Mikrokreditiranje (čl. 88-95); 6. Kreditno-garantni poslovi (čl. 96-106); 7. Organi pružalaca finansijskih usluga, upravljanje rizicima, revizija i izvještavanje (čl. 107-115); 8. Organizacioni djelovi i restrukturiranje pružalaca finansijskih usluga (čl. 116-118) 9. Zaštita korisnika finansijskih usluga (čl. 119-124); 10. Poslovna tajna (čl. 125-127); 11. Kontrola poslovanja (čl. 128-142); 12. Saradnja Centralne banke sa drugim organima (čl. 143 i 144); 13. Registar pružalaca finansijskih usluga (član 145); 14. Kaznene odredbe (čl. 146 i 147); 15. Prelazne i završne odredbe (čl. 148-153).

OSNOVNE ODREDBE. Osnovnim odredbama (član 1) propisani su poslovi koji su predmet regulisanja ovog zakona, kao i subjekti na čije se osnivanje, poslovanje i kontrolu poslovanja odnosi predloženi zakon. Članom 2 predloženog zakona propisana je supsidijarna primjena Zakona o privrednim društvima na odnose koji nijesu regulisani ovim zakonom, kao i primjena Zakona o upravnom postupku u postupku odlučivanja u skladu sa ovim zakonom.

Članom 3 propisana je nadležnost Centralne banke za izdavanje dozvola za rad i kontrolu rada finansijskih institucija koja su predmet regulisanja ovog zakona. Na taj način sve finansijske institucije iz predloženog zakona postaju predmet supervizije od strane Centralne banke, koja treba da kontroliše usaglašenost

njihovog poslovanja sa predloženim Zakonom o bankama, Zakonom kojim se uređuje sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma, Zakonom o potrošačkim kreditima (odnosi se na mikrokreditne finansijske institucije i lizing društva), kao i sa podzakonskim aktima koji su donijeti za izvršavanje tih zakona.

FINANSIJSKI LIZING. Poslovi finansijskog lizinga su predloženim zakonom u osnovi regulisani na način kako je to uređeno važećim Zakonom o finansijskom lizingu iz 2005. godine. U odnosu na važeća zakonska rješenja, na bazi iskustva u primjeni tog zakona u prethodnom periodu izvršeno je unaprjeđenje i preciznije normiranje određenih važećih zakonskih rješenja.

Članom 6 preciznije je definisan predmet lizinga radi izbjegavanja različitih tumačenja koje sve stvari mogu biti predmet lizinga.

Članom 8 predloženog zakona definisano je da je davalac lizinga može biti privredno društvo iz člana 43 Zakona (privredna društva sa sjedištem u Crnoj Gorei) tako da neko društvo iz druge zemlje (neposredno ili preko filijale osnovane u Crnoj Gori) ne može na teritoriji Crne Gore pružati usluge finansijskog lizinga, pa se poslovima lizinga mogu baviti samo lizing društva iz Crne Gore koje su pod nadzorom Centralne banke.

Polazeći od rješenja iz Zakona o potrošačkim kreditima, po kojima se usluge finansijskog lizinga koje se pružaju fizičkim licima tretiraju kao potrošački kredit, članom 11 predloženog zakona izvršeno je usklađivanje sadržaja ugovora o lizingu sa zahtjevima iz Zakona o potrošačkim kreditima.

Članom 13 preciznije je definisana procedura i dokumentacija vezana za predaju predmeta lizinga kako bi se izbjegli mogući sporovi ugovornih strana.

U cilju jasnog lociranja odgovornosti za štetu nastalu korišćenjem predmeta lizinga, predloženim zakonom (član 20) propisano je da je za naknadu materijalne i nematerijalne štete nastale korišćenjem predmeta lizinga odgovoran primalac lizinga, bez obzira da li je predmet lizinga koristio primalac lizinga lično ili je ovlastio drugo lice da koristi predmet lizinga. Time se olakšava pozicija oštećene strane u ostvarivanju prava na naknadu nastale štete.

Članovima 23 i 39 predloženog zakona propisan je tretman predmeta lizinga u slučaju stečaja davaoca ili primaoca lizinga. U slučaju stečaja primaoca lizinga, davalac lizinga kao zakoniti vlasnik predmeta lizinga treba da ima pravo na izlučivanje iz stečajne mase predmeta lizinga. Takođe, u slučaju stečaja davaoca lizinga primalac lizinga zadržava sva prava i obaveze iz ugovora o lizingu, tako da urednim servisiranjem obaveze prema davaocu lizinga u stečaju, stiče svojину na predmetu lizinga. Ovim normama se štite interesi ugovornih strana, posebno primaoca lizinga za slučaj stečaja druge ugovorne strane.

Predloženim zakonom ukida se rok od 90 dana kašnjenja u izvršavanju obaveze primaoca lizinga, koji po važećem zakonskom rješenju mora proteći da bi se mogao izvršiti povraćaj predmeta lizinga. Predmet lizinga je najčešće oprema ili vozila koji će biti stalno korišćeni tokom trajanja perioda zakupa prema ugovoru o finansijskom lizingu i kontinuirano gubi na vrijednosti. Osnovana je pretpostavka da primalac lizinga koji je u docnji sa ispunjavanjem obaveza neće održavati predmet lizinga znajući da će ga davalac lizinga ponovo steći i predloženom normom se sprječava to dodatno obezvređivanje predmeta lizinga.

U ostalom dijelu kojim se reguliše način obavljanja poslova finansijskog lizinga norme iz predloženog zakona u bitnom se ne razlikuju od rješenja iz važećeg Zakona o finansijskom lizingu.

Članovima 43 do 50 predloženog zakona uređeni su uslovi i postupak za dobijanje dozvole za rad lizing društva. Lizing društvo se može osnovati kao akcionarsko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću, sa minimalnim osnivačkim kapitalom od 125.000 eura, kao iznosom koji može obezbijediti održivost društva, a što pokazuju i iskustva drugih zemalja koja imaju regulatorno uređene uslove za obavljanje ovih poslova.

Uslovi za izdavanje dozvole za rad su slični uslovima koji se zahtijevaju za već regulisane finansijske institucije. Osnivači lizing kompanije, kao i osnivači drugih finansijskih institucija moraju zadovoljiti uslove podobnosti da budu vlasnici tih institucija. Takođe, u postupku po zahtjevu za izdavanje dozvole za rad ispituju se izvori sredstava iz kojih potiče osnivački kapital društva.

Članovima 51 do 54 predloženog zakona propisuje se obaveza licima koja namjeravaju da steknu ili povećaju kvalifikovano učešće u lizing društvu. Pojam "kvalifikovanog učešća" ima značenje utvrđeno Zakonom o bankama (direktno ili indirektno učešće u kapitalu ili člaskim pravima nekog lica od 5% ili više, ili značajana uticaj na poslovanje privrednog društva bez obzira na nivo učešća u kapitalu). Za sticanje kvalifikovanog učešća neophodno je pribaviti prethodno odobrenje Centralne banke, koja po utvrđenoj proceduri i na bazi utvrđenih kriterijuma ocjenjuje finansijsko stanje i podobnost lica koja imaju namjeru da steknu kvalifikovano učešće u banci. Propisane su i posljedice nezakonitog sticanja kvalifikovanog učešća u lizing društvu koje se ogledaju u zabrani ostvarivanja upravljačkih prava, do moguće krajnje mjere suspendovanja drugih prava po osnovu vlasništva. Ove odredbe predloženog zakona se primjenjuju i na druge pružaoce finansijskih usluga.

FAKTORING. Poslovi faktoringa se u Crnoj Gori obavljaju u veoma ograničenom obimu i te poslove uglavnom obavljaju banke. Potreba za razvojem faktoringa je prevashodno izazvana problemom likvidnosti u plaćanju koji naročito negativno utiče na mala i srednja preduzeća ("MSP") zbog nedostatka obrtnih sredstava. Do nedostatka obrtnih sredstava dolazi jer MSP, u svojstvu dobavljača/pružalaca usluga, često robno kreditiraju svoje kupce i shodno tome imaju značajna

novčana potraživanja koja ne dospijevaju u vremenskim okvirima adekvatnim za finansiranje trenutnih poslova odnosno za, u svakom trenutku, postojanje odgovarajućeg nivoa obrtnih sredstava. Problem nedostatka obrtnih sredstava izazvan dugim rokovima dospijeća njihovih potraživanja, MSP često nijesu u stanju da premoste putem tradicionalnih finansijskih usluga (kreditiranje) zbog njihove male kapitalizacije koja negativno utiče na njihovu kreditnu sposobnost, čineći im pristup bankarskim sredstvima otežanim.

Pored osnovne potrebe za uvođenjem faktoringa kojim se kreditiraju MSP u periodu između nastanka potraživanja i njegove dospelosti, uvođenje faktoringa je cjelishodno iz razloga što korisnicima usluga faktoringa olakšava poslovanje putem smanjivanja rizika i troškova vezanih za poslovanje, kroz zaštitu od rizika nenaplativosti potraživanja, upravljanje potraživanjima od strane specijalizovanih institucija (faktora) i naplatu potraživanja.

Uzimajući u obzir sličnosti efekata koji se postižu faktoringom i drugim tradicionalnim finansijskim uslugama dostupnim na tržištu, razvijeni faktoring predstavlja alternativu postojećim finansijskim uslugama. Time se stvara konkurentnost između finansijskih proizvoda koja bi se povoljno odrazila na korisnike takvih usluga.

Uviđajući prednosti faktoringa, pojedini subjekti u Crnoj Gori i sada pružaju usluge koje su po svojim efektima slične ili istovjetne uslugama faktoringa. Takve usluge se pružaju na osnovu generalnih odredbi obligacionog prava koje omogućavaju prenos potraživanja, ali ne propisuju na način koji je jasan svim potencijalnim učesnicima u faktoringu, prava i obaveze vezane za faktoring koje utiču na tokove gotovine novca. Time se ostavlja prostor za potencijalne zloupotrebe u poslovanju sa MSP, umjesto da se upravo tim subjektima pomogne da prevaziđu probleme izazvane nelikvidnošću plaćanja.

Na drugoj strani, nepostojanje adekvatne faktoring regulative ima negativne efekte i u domenu koji se nastoji regulisati predloženim zakonom, a koji se tiče pružalaca usluga faktoringa. Nepostojanje uslova koje moraju da ispune pružaoci faktoringa može potencijalno da umani povjerenje u faktoring poslove ako bi svako lice moglo da se bavi pružanjem faktoring usluga bez ispunjenja bilo kakvih uslova. Regulisanjem faktoringa, odnosno pružaoca usluga faktoringa, nastoji se da se kroz propisivanje minimalnog osnovnog kapitala izvrši selekcija potencijalnih pružalaca faktoring usluga, kao i da se eliminiše mogućnost osnivanja *ad hoc* pružalaca faktoring usluga.

Članovima 55 i 56 predloženog zakona definisani su poslovi faktoringa, predmet faktoringa i učesnici u poslu faktoringa. Faktoring se definiše kao pravni posao u kome pružalac usluge faktoringa (faktor), kupuje predmet faktoringa koji proizilazi iz pravnog posla prodaje robe ili pružanja usluga, zaključenog između povjerioca predmeta faktoringa i dužnika predmeta faktoringa. Potraživanje koje može da bude predmet faktoringa mora da bude kratkoročno (do godinu dana) i nedospjelo. Na taj način se obezbjeđuje adekvatna dinamika povrata sredstava

faktoru, koja se u kratkom roku ponovo mogu koristiti za finansiranja potreba za likvidnošću trgovaca i drugih pružalaca usluga. Dospjela neplaćena potraživanja (pogotovu potraživanja po osnovu raskinutih ugovora o dugoročnim potraživanjima) imaju niz specifičnosti tako da pravila o faktoringu iz predloženog zakona u velikoj mjeri ne odražavaju potrebe i interese strana u ovom poslu. Iz navedenih razloga otkup dospjelih, kao i dugoročnih potraživanja vrši se društvima za otkup potraživanja, kao specijalizovanim institucijama za obavljanje poslova otkupa potraživanja, a otkup ovih potraživanja se ne vrši po pravilima iz predloženog zakona koja se odnose na poslove faktoringa, već po pravilima iz Zakona o obligacionim odnosima. Takođe, faktoringom može biti obuhvaćeno ukupno potraživanje iz određenog posla, ili samo jedan njegov dio. Učesnici u poslu faktoringa su povjerilac, dužnik u određenom poslu i faktor (privredno društvo koje kupuje potraživanje).

Članovima 58 do 62 definisane su vrste faktoringa. Sa aspekta odgovornosti, faktoring se dijeli na faktoring sa regresom, po kojem za naplatu predmeta odgovara povjerilac iz osnovnog posla i faktoring bez regresa, po kojem rizik naplate potraživanja koje je predmet faktoringa snosi faktor.

Sa aspekta poslovnog sjedišta učesnika u poslu, faktoring se dijeli na domaći i međunarodni faktoring, a međunarodnim faktoringom se smatra faktoring nastao iz osnovnog posla sa nerezidentima. Pored pozitivnih efekata koje razvoj faktoring usluga treba da ima na domaćem tržištu, uvođenjem međunarodnog faktoringa u legislativu Crne Gore stvaraju se uslovi za intenziviranje spoljnotrgovinskog poslovanja. Naime, slično instrumentu bankarskog akreditiva, faktoring omogućava veći stepen sigurnosti ostvarivanja potraživanja nastalih u međunarodnoj trgovini. Međunarodni faktoring omogućava navedeno kroz činjenicu da putem zaključenja međunarodnog faktoringa, faktor kao specijalizovana institucija sa obaveznim kapitalnim rezervama, preuzima obavezu plaćanja prema povjeriocu.

Dodatno, sigurnost ostvarivanja potraživanja se postiže i eliminisanjem rizika koji se vezuju za nacionalno važenje propisa jedne države i nepoznavanje istih od strane učesnika faktoring posla iz druge države, jer u dvofaktorskom sistemu (vrsta međunarodnog faktoringa) povjerilac i faktor su entiteti istog prava.

Predloženim zakonom (član 62) se reguliše i obrnuti faktoring, pod kojim se podrazumijeva vrsta faktoringa po kojoj faktor i dužnik iz osnovnog posla ugovaraju način plaćanja predmeta faktoringa povjeriocu, na način da na zahtjev povjerioca ili po instrukcijama dužnika plaćanje izvrši faktor, a nakon toga otvori odgovarajuće potraživanje prema dužniku iz osnovnog posla.

Članovima 63 do 73 predloženog zakona uređuje se sadržaj ugovora o faktoringu i prava i obaveze ugovornih strana. Ove odredbe su zasnovane na UNIDROIT Konvenciji o međunarodnom faktoringu i Konvenciji Ujedinjenih nacija o ustupanju potraživanja u međunarodnoj trgovini, koji predstavljaju dva

najznačajnija međunarodna pravna izvora kojima su obrađena pitanja od značaja za faktoring. Ove konvencije nijesu opšteprihvaćene, ali je nesporno da njihovi stavovi imaju dominantan uticaj na zakonodavne akte kojima se reguliše ustupanje potraživanja.

OTKUP POTRAŽIVANJA. Ovim poglavljem (čl. 80 do 87) regulisano je poslovanje privrednih društava koja se bave otkupom potraživanja. Regulacija ovih subjekata je od posebnog značaja jer se kod ovih društava nalazi značajan iznos otkupljenih potraživanja prema privrednim subjektima iz Crne Gore i to najviše od banaka, pa je posebno značajno da Centralna banka raspolaže podacima o nivou i stanju portfolia ovih privrednih društava, radi obezbjeđivanja kvalitetnije statističke osnove za analizu stanja ukupnog finansijskog i realnog sektora.

Poslovi otkupa potraživanja su u određenim elementima bliski poslovima faktoringa, pa se u javnosti privredna društva koja obavljaju te poslove često nazivaju faktoring kompanijama. Osnovna razlika između posla otkupa potraživanja od poslova faktoringa iz predloženog zakona je u tome što predmet faktoringa mogu biti samo nedospjela kratkoročna potraživanja (potraživanja do godinu dana) i ti poslovi se odvijaju po pravilima kojima se uređuju faktoring poslovi, a otkup dugoročnih potraživanja obuhvata i dugoročna potraživanja i postupak se odvija po pravilima utvrđenim zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi. Takođe, suština aranžmana faktoringa je prvenstveno premošćavanje kratkoročnih potreba za likvidnošću povjerioca iz osnovnog posla.

U skladu sa predloženim zakonom, kroz izvještavanje društava za otkup potraživanja prema Centralnoj banci, obezbijediće se pouzdani podaci o iznosima tih potraživanja, statusu tih potraživanja, kao i dužnicima prema ovim privrednim društvima, što će omogućiti sveobuhvatniju i pouzdaniju statističku osnovu za analize koje priprema Centralna banka u izvršavanju svojih zakonom utvrđenih obaveza. Takođe, dobijeni podaci će biti uključeni i u Kreditni registar koji vodi Centralna banka, pa će korisnici podataka iz ovog registra imati potpunije podatke o zaduženosti njihovih potencijalnih clijenata.

Na osnivanje privrednih društava za otkup potraživanja, kao i sticanje kvalifikovanog učešća, primjenjuju se odredbe predloženog zakona kojima se uređuje finansijski lizing.

MIKROKREDITIRANJE. Poslovi mikrokreditiranja su u ovom trenutku uređeni Zakonom o bankama. Predloženim zakonom u najbitnijem se preuzimaju odredbe iz Zakona o bankama, uz izmjene određenih uslova i pravila rada mikrokreditnih finansijskih institucija iz tog zakona.

Članom 88 predloženog zakona povećan je maksimalni iznos kredita koji se može odobriti mikro, malim i srednjim preduzećima, sa sadašnjih 30.000 eura na 50.000 eura, jer se u praksi pokazalo da za pojedine projekte ovih kategorija korisnika kredita sadašnji maksimalni kredit nije dovoljan za njihovu realizaciju.

Osnivački kapital mikrokreditnih finansijskih institucija se povećava sa sadašnjih 100.000 eura na 125.000 eura, čime se po pitanju kapitala ove institucije izjednačavaju sa ostalim pružaocima finansijskih usluga iz predloženog zakona, izuzev kreditno-garantnih fondova (član 93).

KREDITNO-GARANTNI POSLOVI. Ovim poglavljem predloženog zakona uređeni su poslovi izdavanja garancija za uredno izvršavanje obaveza korisnika kredita (kreditno garantni poslovi).

Cilj uređivanja kreditno-garantnih poslova je da se na finansijskom tržištu, kroz izdavanje kvalitetnih garancija za kredite odobrene privrednim subjektima, obezbijedi lakši pristup tih subjekata finansiranju od strane banaka ili drugih kreditora.

Pravila po pitanju održavanja regulatornog kapitala utvrđena članom 101 predloženog zakona, kao i ograničavanje nivoa izdatih garancija propisivanjem maksimalnog koeficijenta multiplikacije (član 104), obezbjeđuju dobar kvalitet izdatih garancija, koje su za banke i druge kreditore potpuno prihvatljive kao kolateral za kredite odobrene privrednim subjektima. Dodatno, ograničenje garantovanog iznosa do maksimalno 70% visine potraživanja za koje se izdaje garancija doprinosi ravnomjernijem rasporedu rizika između banke, odnosno drugog kreditora i kreditno-garantnog fonda.

Osnivački kapital od 1.000.000 eura, koji kreditno-garantni fond mora permanentno da održava predstavlja dobru osnovu za početak rada kreditno-garantnog fonda, kao i za uspostavljanje uspješne kreditno-garantne šeme u trouglu koji čine banka, klijent i fond, a kojom se kroz obezbjeđivanje kvalitetnog kolaterala u vidu garancije fonda, stvaraju uslovi za povećanje kreditne aktivnosti banaka.

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE, UPRAVLJANJE RIZICIMA, REVIZIJA I IZVJEŠTAVANJE. Članovima 107 do 109 predloženog zakona propisani su uslovi koje moraju da ispunjavaju članovi odbora direktora i izvršni direktori pružalaca finansijskih usluga. Uvodi se obaveza svim pružaocima finansijskih usluga da moraju imati odbor direktora kao obavezni organ društva. Na taj način se uspostavlja ujednačena korporativna struktura svih pružalaca finansijskih usluga, bez obzira na oblik organizovanja (AD ili DOO), kao pretpostavka za usaglašeno uređivanje prava i obaveza i adekvatnu raspodjelu ovlašćenja i odgovornosti vezanih za upravljanje i rukovođenje poslovanjem pružalaca finansijskih usluga. Izbor članova odbora direktora i izvršnih direktora vrši se uz prethodno odobrenje Centralne banke, koja u postupku cijeni isunjenost propisanih uslova za izdavanje tih odobrenja.

Predloženim zakonom su propisane i osnove za uspostavljanje sistema upravljanja rizicima u finansijskim institucijama koje su predmet ovog zakona. Polazeći od činjenice da predmetne finansijske institucije ne pribavljaju sredstva od javnosti (depozite), pa samim tim ne postoji poseban interes zaštite njenih

povjerilaca, predloženim zakonom se za finansijske institucije iz predloženog zakona uspostavlja jednostavniji sistem upravljanja rizicima u odnosu na sistem koji se zahtijeva od banaka.

Članom 114 uvodi se obaveza vršenja nezavisne spoljne revizije finansijskih iskaza za ove pružaoce finansijskih usluga, jer je to u interesu kako njihovih povjerilaca, tako i za Centralnu banku kao supervizora, a u krajnjem i za same finansijske institucije, jer regulisanje poslovanja, uključujući i obaveznu nezavisnu reviziju finansijskih iskaza, obezbjeđuje veće povjerenje potencijalnih povjerilaca i lakši pristup izvorima sredstava za finansiranje poslovnih aktivnosti pružalaca finansijskih usluga.

Članom 115 predloženog zakona uspostavlja se pravni osnov za donošenje podzakonskog akta kojim će se propisati set izvještaja koji će se koristiti za supervizorske i statističke potrebe, kao i za unaprijeđenje baze podataka iz Kreditnog registra koji vodi Centralna banka.

ORGANIZACIONI DJELOVI I RESTRUKTURIRANJE PRUŽALACA FINANSIJSKIH USLUGA. Ovim poglavljem (čl. 118, 119 i 120) propisuju se uslovi za restrukturiranje pružalaca finansijskih usluga, u smislu Zakona o privrednim društvima. Pružiocima finansijskih usluga se dozvoljava restrukturiranja spajanjem (spajanje uz osnivanje novog privrednog društva, ili pripajanje jednog društva drugom), samo ako subjekti spajanja obavljaju istu djelatnost. Za sve nove subjekte koji nastaju restrukturiranjem potrebna je dozvola za rad izdata od strane Centralne banke, a za restrukturiranje koje se vrši pripajanjem, kao i odvajanjem uz osnivanje drugog društva, potrebno je odgovarajuće odobrenje Centralne banke.

ZAŠTITA KORISNIKA FINANSIJSKIH USLUGA. Ovim poglavljem propisuje se zaštita klijenata koji koriste usluge finansijskih institucija. Zahtijeva se transparentnost poslovanja pružalaca finansijskih usluga objavljivanjem opštih uslova poslovanja na svojoj internet stranici i u poslovnim prostorijama (član 120).

Takođe, članom 121 predloženog zakona zabranjuje se pružiocima finansijskih usluga da pružanje osnovne finansijske usluge uslovljava klijenta korišćenjem drugih usluga ili usluga drugih lica, koje nijesu u vezi sa osnovnim poslom.

Predloženim zakonom propisuje se i postupak zaštite klijenata, kroz obavezivanje pružalaca finansijskih usluga da u roku od 15 dana moraju u pisanoj formi odgovoriti na prigovor klijenta koji se odnosi na pridržavanje ugovornih obaveza, a taj odgovor predstavlja osnov da klijent može pokrenuti vansudsko rješavanje spora pred bankarskim ombudsmanom po pravilima utvrđenim Zakonom o bankama.

Ova dodatna zaštita, zajedno sa zaštitom koja se pruža u skladu sa Zakonom o potrošačkim kreditima, a koja se odnosi na usluge mikrokreditnih finansijskih institucija i usluge finansijskog lizinga, trebaju da poboljšaju nivo zaštite klijenata finansijskih institucija, a posebno fizičkih lica.

POSLOVNA TAJNA. U cilju zaštite podataka o ličnosti, uključujući i informacije o poslovnom odnosu klijenata sa pružaocima finansijskih usluga, članovima 125 i 126 predloženog zakona uvodi se zabrana odavanja tih podataka drugim licima, osim u slučajevima kada to klijent odobrava ili je to neophodno za ostvarivanje funkcija i ovlaštenja drugih organa (Centralne banke, poreskih organa, sudova i dr.).

KONTROLA POSLOVANJA. Predloženim zakonom (čl. 128 do 142) uređen je postupak kontrole pružalaca finansijskih usluga iz predloženog zakona, koju vrši Centralna banka, uključujući i mjere prema finansijskim institucijama u slučaju utvrđenih nepravilnosti u njihovom radu.

Kontrola poslovanja se sprovodi posredno (pregledom izvještaja koje kontrolisani subjekti dostavljaju u skladu sa posebnim propisom Centralne banke) i neposredno u poslovnim prostorijama pružalaca finansijskih usluga.

U slučaju kada se kontrolom utvrde nepravilnosti u radu, prema kontrolisanom subjektu se, zavisno od težine utvrđene nepravilnosti, preduzimaju mjere u formi pisanog upozorenja, sporazuma o otklanjanju nepravilnosti ili u formi rješenja.

Predloženim zakonom (član 138) propisani su posebni uslovi kada se pružaocu finansijskih usluga može oduzeti dozvola za rad, kao mjera sa najtežim posljedicama za kontrolisani subjekt.

Takođe, članom 142 predloženog zakona ovlašćena je Centralna banka da izvrši kontrolu poslovanja lica za koja postoje indicije da bez odgovarajuće dozvole obavljaju poslove iz ovog zakona, radi pokretanja odgovarajućeg postupka protiv tih lica.

SARADNJA CENTRALNE BANKE SA DRUGIM ORGANIMA. U cilju obezbjeđivanja razmjene informacija i podataka sa drugim organima za superviziju finansijskog sektora, u zemlji i inostranstvu, koje se koriste u kontroli grupa na konsolidovanoj osnovi, čl. 143 i 144 predloženog zakona propisuju se mogući oblici saradnje Centralne banke sa tim organima. Saradnja se ostvaruje na bazi zaključenih sporazuma o saradnji, kojima se uređuje obim saradnje i način razmjene informacija, uz obavezu organa koji je dobio informaciju da tu informaciju čuva kao povjerljivu i da je ne smije učiniti dostupnom trećim licima bez saglasnosti organa koji je dostavio tu informaciju.

REGISTAR PRUŽALACA FINANSIJSKIH USLUGA. Podaci o pružaocima finansijskih usluga iz predloženog zakona evidentiraju se u registru koji vodi Centralna banka, a u koji se upisuju svi subjekti kojima Centralna banka izdaje dozvolu za rad.

KAZNE NE ODREDBE. Predloženim zakonom su propisane primjerene prekršajne kazne za pružaoce finansijskih usluga, kao i kazne za odgovorna lica u tim društvima. Takođe, propisane su kazne i za druga lica, koje se prvenstveno odnose na lica koja bez odgovarajuće dozvole za rad obavljaju poslove koji su predmet regulisanja predloženog zakona.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE. Polazeći od činjenice da u Crnoj Gori posluje više subjekata sa djelatnostima koja su predmet regulisanja predloženog zakona, predloženim zakonom su propisani primjereni rokovi u kojima su ti subjekti dužni da Centralnoj banci dostave zahtjev za izdavanje dozvole za rad i propisanu dokumentaciju kojom se dokazuje da su ispunjeni uslovi da se tim subjektima izda odgovarajuća dozvola za rad.

Ukoliko u roku od šest mjeseci od dana početka primjene predloženog zakona ta privredna društva ne dostave zahtjev za izdavanje dozvole, ili im Centralna banka odbije taj zahtjev, biće dužna da prestanu sa obavljanjem tih poslova, uz obavezu da i dalje izvještavaju Centralnu banku do okončanja započetih poslova koje su obavljali na osnovu dozvole za rad, ili do prestanka rada.

5. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna sredstva iz budžeta Crne Gore.

6. PREDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO SKRAĆENOM POSTUPKU

Donošenje ovog zakona po skraćenom postupku predlaže se iz razloga što je potrebno, u najkraćem roku, obezbijediti regulisanje i kontrolu od strane Centralne banke najznačajnijih nebankarskih finansijskih institucija, a što je i preporuka više međunarodnih finansijskih institucija (Svjetske banke, MMF-a, ECB). Na ovaj način smanjiće se potencijalni rizik poslovanja ovih institucija na finansijsku stabilnost.

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ PROPISA	Ministarstvo finansija
NAZIV PROPISA	Predlog zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno - garantnim poslovima
1. Definisanje problema - Koje probleme treba da riješi predloženi akt? - Koji su uzroci problema? - Koje su posljedice problema? - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?	
Finansijske usluge, u smislu relevantnih direktiva EU obuhvataju bankarske finansijske usluge (primanje depozita od javnosti i odobravanje kredita za sopstveni račun) i nebankarske finansijske usluge, (faktoring, lizing, izdavanje garancija, iznajmljivanje sefova, platne usluge, poslovi sa hartijama od vrijednosti i dr.) koje pored banaka mogu obavljati i drugi subjekti finansijskog sektora. Relevantnim propisima EU regulisano je osnivanje, poslovanje i supervizija najznačajnijih pružalaca finansijskih usluga. Ostali pružaoci finansijskih usluga (izuzev pružalaca platnih usluga i poslovi sa hartijama od vrijednosti) nijesu uređeni obavezujućim propisima EU, već svaka zemlja, na bazi sopstvene procjene definiše potrebu i nivo regulacije nebankarskih finansijskih institucija. Najznačajnije finansijske usluge koje nijesu obuhvaćene važećim zakonodavnim okvirom su usluge finansijskog lizinga i faktoringa. Poslovi lizinga su uređeni Zakonom o lizingu, što je doprinijelo razvoju ovog segmenta finansijskih usluga, ali nijesu propisani uslovi za osnivanje, poslovanje i kontrolu ovih subjekata. Kada su u pitanju poslovi faktoringa, ne postoji zakon kojim se uređuje način obavljanja ovih poslova što je jedan od najznačajnijih razloga što ova vrsta finansijskih usluga nije zastupljena u većoj mjeri na našem finansijskom tržištu, niti je. Potreba za razvojem faktoringa je prevashodno izazvana problemom likvidnosti u plaćanju koji naročito negativno utiče na mala i srednja preduzeća ("MSP") zbog nedostatka obrtnih sredstava. Problem nedostatka obrtnih sredstava izazvan dugim rokovima dospeljeća njihovih potraživanja, MSP često nijesu u stanju da premoste putem tradicionalnih finansijskih usluga (kreditiranje) zbog njihove male kapitalizacije koja negativno utiče na njihovu kreditnu sposobnost, čineći im pristup bankarskim sredstvima otežanim. Pored osnovne potrebe za uvođenjem faktoringa kojim se kreditiraju MSP u periodu između nastanka potraživanja i njegove dospelosti, uvođenje faktoringa je cjelishodno iz razloga što korisnicima usluga faktoringa olakšava poslovanje putem smanjivanja rizika i troškova vezanih za poslovanje, kroz zaštitu od rizika nenaplativosti potraživanja, upravljanje potraživanjima od	

strane specijalizovanih institucija (faktora) i naplatu potraživanja.

Uzimajući u obzir sličnosti efekata koji se postižu faktoringom i drugim tradicionalnim finansijskim uslugama dostupnim na tržištu, razvijeni faktoring predstavlja alternativu postojećim finansijskim uslugama. Time se stvara konkurentnost između finansijskih proizvoda koja bi se povoljno odrazila na korisnike takvih usluga.

Zbog neregulisanosti poslovanja ovih subjekata i izostanka njihove kontrole, Centralnoj banci nijesu dostupni značajni podaci o poslovnim aktivnostima tih subjekata, posebno podaci o zaduženosti klijenata kod privrednih društava koja se bave poslovima lizinga i faktoringa, uključujući i dugovanja prema subjektima koja se bave otkupom potraživanja. Time se značajno ograničava statistička osnova za potrebe analiza koje vrši Centralna banka o ostvarivanju svojih zakonom definisanih funkcija, kroz analizu ukupne zaduženosti, kao i zaduženosti po određenim djelatnostima i sektorima.

Dodatno, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Crne Gore, Centralna banka vodi Kreditni registar u kojem se evidentiraju sva dugovanja prema bankama mikrokreditnim finansijskim institucijama i Investiciono razvojnom fondu Crne Gore, ali Centralnoj banci nijesu dostupni podaci o dugovanjima klijenata prema lizing i faktoring kompanijama, što otežava korisnicima podataka iz Kreditnog registra potpunije sagledavanje finansijske pozicije i kreditne sposobnosti svakog potencijalnog korisnika kredita ili druge usluge kojom se otvara potraživanje prema određenom klijentu.

Takođe, praksa pokazuje da razvoj određenog segmenta finansijskog tržišta, u značajnoj mjeri zavisi i od regulisanosti tog tržišta, kako po pitanju utvrđivanja pravila za obavljanje poslovanja, tako i po pitanju uređivanja, poslovanja i kontrole poslovanja privrednih subjekata koji pružaju te usluge. Obezbeđivanje eksternih izvora finansiranja za obavljanje ovih djelatnosti značajno je lakše ako su u pitanju regulisani subjekti, posebno kada kod aranžmana pozajmljivanja sredstava ovim institucijama pojavljuju strani subjekti.

Polazeći od navedenog, ocijenjeno je cjelishodnim da se donese posebni zakon kojim će se pored već regulisanih finansijskih usluga (mikrokreditiranje i kreditno garantni poslovi) regulisati i druge najznačajnije finansijske usluge (lizing, faktoring, otkup potraživanja), kao i osnivanje, poslovanje i kontrola poslovanja privrednih društava koja pružaju, ili će pružati ove finansijske usluge.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

Regulacijom i supevizijom finansijskih institucija koje nijesu regulisane po važećim propisima (faktoring i lizing kompanije) stvoriće se preduslovi za ostvarivanje naročito sljedećih ciljeva:

- dalje razvijanje ovog segmenta finansijskih usluga, posebno poslova faktoringa, jer uređenost određenih poslova i adekvatna kontrola subjekata koji pružaju te usluge, doprinosi razvoju ovih poslova i stvaranju zdrave konkurencije na tržištu;
- veća ponuda finansijskih usluga od značaja za poslovanje malih i srednjih preduzeća;
- obezbjeđivanje sveobuhvatnije baze podataka o poslovanju subjekata koji pružaju finansijske usluge, koja će se koristiti za statističke i druge namjene, čime se obezbjeđuje kvalitetnija osnova za analize koje Centralna banka vrši;

- unaprjeđenje Kreditnog registra koji vodi Centralna banka,
- unaprjeđenje zaštite potrošača - korisnika usluga koje pružaju ove finansijske institucije.
- unaprjeđenje kontrole bankarskih grupa na konsolidovanoj osnovi, u slučajevima kada se kao osnivači ovih finansijskih institucija pojavljuju banke.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulativnu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

U slučaju opcija "status quo" ostao bi neregulisan značajan segment finansijskih usluga, pa bi i dalje postojali evidentni nedostaci koji se otklanjaju donošenjem predloženog zakona.

Predloženim zakonom se na identičan način, uz uvažavanje određenih specifičnosti pojedinih usluga, uređuje poslovanje pružalaca finansijskih usluga, čime se postižu ujednačeni uslovi poslovanja pružalaca finansijskih usluga, kao preduslov za razvoj zdrave konkurencije i širenje obima i vrsta finansijskih usluga koje se nude klijentima.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Usvajanje predloženog zakona će imati uticaj na poslovanje privrednih društava koja se u ovom trenutku bave poslovima finansijskog lizinga i faktoringa, jer će ti subjekti biti dužni da u određenom roku usklade svoje poslovanje sa zahtjevima iz predloženog zakona. To pretpostavlja obezbjeđivanje minimalnog kapitala (125.000 eura) i dobijanje dozvole za rad nakon ispunjenja zakonom propisanih uslova, kao i ispunjavanje obaveza izvještavanja prema Centralnoj banci, za svrhu kontrole njihovog poslovanja i statističke potrebe.

Procjenjuje se da materijalni efekti u vidu dodatnih troškova ovih subjekata neće biti značajni i da će efekti povećanja obima poslovanja zbog lakšeg pristupa eksternim izvorima finansiranja značajno prevazići moguće negativne efekte, kao i da se zbog održavanja konkurentne pozicije na tržištu, ti negativni efekti neće u krajnjem prenositi na korisnike usluga, kroz povećanje cijene usluga.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?

- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistći finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Dbrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

Za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

U pripremi predloženog zakona korišćena je strana ekspertska pomoć koju je pružila Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD), angažovanjem eksperata koji su aktivno učestvovali u pripremi zakona u dijelu kojim se uređuju poslovi finansijskog lizinga i faktoringa, tako da odredbe iz Zakona kojima su uređena ova pitanja predstavljaju usaglašene stavove eksperata i drugih lica koja su učestvovala u pripremi Zakona.

Takodje, sugestije na ovaj zakon je dala i Svjetska banka.

7. Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

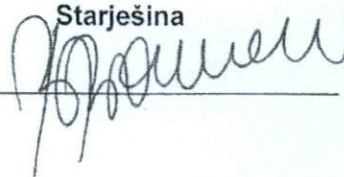
Ne postoje potencijalne prepreke za implementaciju ovog zakona.

Osnovni indikatori za mjerenje ispunjenja ciljeva predloženog zakona mogu biti: povećanje obima finansijskih usluga koje su predmet ovog zakona, povećana obuhvatnost podataka za statističke i druge namjene, kao i poboljšanje kvaliteta pruženih finansijskih usluga sa aspekta cijene tih usluga i zaštite interesa potrošača.

Za monitoring primjene ovog zakona biće zadužena Centralna banka Crne Gore, kao supervizor finansijskih institucija iz predloženog zakona

Datum i mjesto
Podgorica, 11.09.2017. godine

Starješina

MINISTAR
EVROPSKIH POSLOVA

MINISTARSTVO FINANSIJA
gospodin Darko Radunović
ministar

Broj: 05/1 – 444/2
Podgorica, 04. X 2017.

Uvaženi gospodine Radunoviću,

Dopisom broj 02-14585/1 od 12. septembra 2017. tražili ste mišljenje o usklađenosti **Predloga zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno garantnim poslovima s pravnom tekovinom Evropske unije**, saglasno članu 40 stav 1 alineja 2 Poslovnika Vlade.

Nakon upoznavanja sa sadržinom propisa, Ministarstvo evropskih poslova je saglasno s izjavom obrađivača propisa da ne postoje odgovarajući propisi Evropske unije s kojima je potrebno obezbijediti usklađenost.

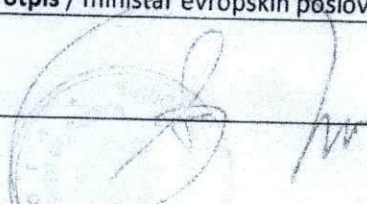
S poštovanjem,

MINISTAR

ALEKSANDAR ANDRIJA PEJOVIĆ

**OIZJAVA O USKLAĐENOSTI NACRTA/PREDLOGA PROPISA CRNE GORE S PRAVNOM
TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE**

		Identifikacioni broj Izjave	MF-IU/PZ/17/32
1. Naziv nacrt/predloga propisa			
- na crnogorskom jeziku	Predlog zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno garantnim poslovima		
- na engleskom jeziku	Proposal for the Law on Financial Leasing, Factoring, Purchase of Receivables, Micro-Lending and Credit-Guarantee Operations		
2. Podaci o obrađivaču propisa			
a) Organ državne uprave koji priprema propis			
Organ državne uprave	Ministarstvo finansija		
- Sektor/odsjek	Direktorat za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta		
- odgovorno lice (ime, prezime, telefon, e-mail)	Bojana Bošković, +382 20 245 589 bojana.boskovic@mif.gov.me		
- kontakt osoba (ime, prezime, telefon, e-mail)	Aleksandra Popović, +382 20 224 454 aleksandra.popovic@mif.gov.me		
b) Pravno lice s javnim ovlaštenjem za pripremu i sprovođenje propisa			
- Naziv pravnog lica	Centralna banka Crne Gore		
- odgovorno lice (ime, prezime, telefon, e-mail)	Guverner Centralne banke Crne Gore dr Radoje Žugić, tel. 020/403-122		
- kontakt osoba (ime, prezime, telefon, e-mail)	Darko Bulatović, 020/403-145, darko.bulatovic@cbcg.me Miomir Ćirović, 020/403-149 miomir.cirovic@cbcg.me		
3. Organi državne uprave koji primjenjuju/sprovode propis			
- Organ državne uprave	Ministarstvo finansija i Centralna banka Crne Gore		
4. Usklađenost nacrt/predloga propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i njenih država članica, s jedne strane i Crne Gore, s druge strane (SSP)			
a) Odredbe SSPa s kojima se usklađuje propis			
Sporazum ne sadrži odredbu koja se odnosi na normativni sadržaj predloga propisa.			
b) Step en ispunjenosti obaveza koje proizilaze iz navedenih odredbi SSPa			
	☐	ispunjava u potpunosti	
	☐	djelimično ispunjava	
	☐	ne ispunjava	
c) Razlozi za djelimično ispunjenje, odnosno neispunjenje obaveza koje proizilaze iz navedenih odredbi SSPa			
/			
5. Veza nacrt/predloga propisa s Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG)			
- PPCG za period	2017-2018		
- Poglavlje, potpoglavlje	/		
- Rok za donošenje propisa	/		
- Napomena	Donošenje Zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno garantnim poslovima nije predviđeno Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.		
6. Usklađenost nacrt/predloga propisa s pravnom tekovinom Evropske unije			
a) Usklađenost s primarnim izvorima prava Evropske unije			
Ne postoji odredba primarnih izvora prava EU s kojom bi se predlog propisa mogao uporediti radi dobijanja stepena njegove usklađenosti.			
b) Usklađenost sa sekundarnim izvorima prava Evropske unije			

Ne postoji odredba sekundarnih izvora prava EU s kojom bi se predlog propisa mogao uporediti radi dobijanja stepena njegove usklađenosti.	
c) Usklađenost s ostalim izvorima prava Evropske unije	
Ne postoji izvor prava EU ove vrste s kojim bi se predlog propisa mogao uporediti radi dobijanja stepena njegove usklađenosti.	
6.1. Razlozi za djelimičnu usklađenost ili neusklađenost nacrt/predloga propisa Crne Gore s pravnom tekovinom Evropske unije i rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti	
/	
7. Ukoliko ne postoje odgovarajući propisi Evropske unije s kojima je potrebno obezbijediti usklađenost konstatovati tu činjenicu	
Ne postoje odgovarajući propisi EU s kojima je potrebno obezbijediti usklađenost.	
8. Navesti pravne akte Savjeta Evrope i ostale izvore međunarodnog prava korišćene pri izradi nacrt/predloga propisa	
Ne postoje izvori međunarodnog prava s kojima je potrebno uskladiti predlog propisa.	/
9. Navesti da li su navedeni izvori prava Evropske unije, Savjeta Evrope i ostali izvori međunarodnog prava prevedeni na crnogorski jezik (prevode dostaviti u prilogu)	
/	
10. Navesti da li je nacrt/predlog propisa iz tačke 1 Izjave o usklađenosti preveden na engleski jezik (prevod dostaviti u prilogu)	
Predlog zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno garantnim poslovima nije preveden na engleski jezik.	
11. Učešće konsultanata u izradi nacrt/predloga propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti	
U izradi Predloga zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno garantnim poslovima su učestvovali strani eksperti koje je angažovala Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	
Potpis / ovlašteno lice obrađivača propisa	Potpis / ministar evropskih poslova
	

Prilog obrasca:

1. Prevodi propisa Evropske unije
2. Prevod nacrt/predloga propisa na engleskom jeziku (ukoliko postoji)

TABELA USKLAĐENOSTI

1. Identifikacioni broj (IB) nacrt/predloga propisa		1.1. Identifikacioni broj izjave o usklađenosti i datum utvrđivanja nacrt/predloga propisa na Vladi		
MF-TU/PZ/17/32		MF-IU/PZ/17/32		
2. Naziv izvora prava Evropske unije i CELEX oznaka				
/				
3. Naziv nacrt/predloga propisa Crne Gore				
Na crnogorskom jeziku		Na engleskom jeziku		
Predlog zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno garantnim poslovima		Proposal for the Law on Financial Leasing, Factoring, Purchase of Receivables, Micro-Lending and Credit-Guarantee Operations		
4. Usklađenost nacrt/predloga propisa s izvorima prava Evropske unije				
a)	b)	c)	d)	e)
Odredba i tekst odredbe izvora prava Evropske unije (član, stav, tačka)	Odredba i tekst odredbe nacrt/predloga propisa Crne Gore (član, stav, tačka)	Usklađenost odredbe nacrt/predloga propisa Crne Gore s odredbom izvora prava Evropske unije	Razlog za djelimičnu usklađenost ili neusklađenost	Rok za postizanje potpune usklađenosti